

ΕΝΑΣ ΛΛΟΣ ΤΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Π ΓΙΑΝΝΗΛΙΑΣ Οί γιτόνοι τής νέας Ελλάδας.
ΡΗΓΑΣΓΚΟΛΦΗΣ. Κριτικές ζουγγιφίες—«Αγνή»(τέλος).
Θεατρικά—'Η νεκρή πολιτεία.
«ΕΣΤΙΑ». 'Ο Βασιλεύς μας.
Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ. Τραγούδια του στρατού.
ΜΠΑΛΝΤΑΣ. 'Ο μεγάλος πατριώτης.
Δ. Π. ΠΕΤΡΟΚΟΚΚΙΝΟΣ. Τρέλλα και φρονιμάδα.
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Οί άπόγονοι (συνέχεια).
ΠΑΝΟΣ Α. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Ύμητι
ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΟΣ !! — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΙ ΔΑ ΒΙΒΑΙΑ.
— ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΤΡΕΛΛΑ ΚΑΙ ΦΡΟΝΙΜΑΔΑ

Τό άρθρο του Ψυχάρη «Ειρήνη και πόλεμος» στο «Νουμά» (άρ. 510, σελ. 148—151) έχει μερικώς για την τρέλλα και τη φρονιμάδα (σελ. 148, στ. 1) που δέ μου φαίνεται να βασίζονται στην πραγματικότητα.

Τήν καταστροφή τής Βουλγαρίας δέν την έφερε το Φερδινάνδου ή φρονιμάδα. Κάθε άλλο. Τήν έφερε ή τρέλλα του Δάνεφ και των έπαδών του, που δέν είδαν πώς δέ θα τάβγαζαν πέρα, με τους ένωμένους έχθρους και που, αντί, σάν φρόνιμοι άνθρωποι, να εύχαριστηθούν μ' εκείνα που πήραν, τρελλά θέλησαν να πάρουν κι άλλα. "Αν μπορεί να κατηγορήσει κανείς το Φερδινάνδο για τίποτα, είναι που δέν έδειξε αρκετή θέληση και δέν υποστήριξε αρκετά τό φρόνιμο και συνδιαλλαχτικό Γκέσωφ παρά υποχώρησε στόν τρελλό και αδιάλλαχτο Δάνεφ. Μά τί να σου καμψ ένας συνταγματικός βασιλεύς; Πολύς φορές για ν' αποφύγη έσωτερικές ταραχές, αναστάτωση του τόπου, αίματοκυλίσματα, αναρχία, αναγκάζεται να υποκύψη στη θέληση τής τρελλής όχλοκρατίας. "Αλλως τε τό Σύνταγμα και ή καθολική ψηφοφορία είναι τό διατάζον.

Κι ό Βενιζέλος μας; 'Η κρίση, ή φρονιμάδα. Δέν άφηκε την τρέλλα να κυριαρχήση. Δέν άφηκε

την Ελλάδα ν' απομονωθεί, μοναχή της να πιαστή με τους Τούρκους και τους Βουλγάρους. "Όλα μετροημένα, όλα ζυγιασμένα, όλα μελετημένα. "Ήξερε και ξέρει που και πότε να σταματήση. Τό κίνημά μας τό 1897 ήταν ίσως όραιο. Φρόνιμο όμως δέν ήταν και τά έπακόλουθα τά ξέρομε.—"Ας εύχόμαστε πάντα ή φρόνηση να κυβερνή τον τόπο μας κι οι τρελλοί να στέλνονται στο Δρομοκαίτειο και να μην παίρνουν άλάκαιρο τό "Έθνος στο λαιμό τους.

Λόντρα ή 18 X 1910

Δ. Π. ΠΕΤΡΟΚΟΚΚΙΝΟΣ

Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΜΑΣ

(Από την «ΕΣΤΙΑ» του περασμένου Σαβάτου. 12.10.913).

...—Κατά την αποβίβασιν τής Α. Μεγαλειότητος εις τον σταθμόν Σερρών επανελήφθη πάλιν τό ίδιον παιγνίδι, αλλά ό αρχιμουσικός δέν άντελήφθη την βασιλικήν χειρονομίαν και έξηκολούθει να βαρξ τά τύμπακ.

—'Ο Βασιλεύς τότε, σπεύδων να εξέλθη τής περιοχής των επισήμων και να αναβη εις τό αυτοκίνητόν Του, έφώνηξε γελών εις τον αρχιμουσικόν: «Πάψε! πάψε!»

—'Ο Βασιλεύς είναι ό πρώτος δημοτικιστής του Κράτους του.

— Τόν άκούω τώρα τόσας ήμέρας συνομιλούντα με άνωτέρους και κατωτέρους όλων των ειδών, και ήμπορώ να βεβαιώσω ότι δέν ειπε καμμίαν λέξιν από τάς «έκζεζητημένας», που δολιχοδρομούν εις τής κουβέντες των σοφών και των έθνοφρουρών μας.

Κατά την προηγουμένη παραμονήν του εις την Δράμαν, έλεγεν εις τον Μητροπολίτην "Αγαθάγγελον: «Είς τάς "Αθήνας με κατηγορούν ως μαλιαρών».

— «'Η Μεγαλειότης σας είναι δημοτικιστής», απήντησεν ό Μητροπολίτης. «'Αλλά και σεις εισθε δημοτικιστής», απήντησεν ό Βασιλεύς εις τον Αρχιεπίσκοπον, «ή τουλάχιστον όφείλετε να ήσθε, αφού σας έγνώρισά άνθρωπον δράσεως, ζωής και όρμης».

— "Έτσι ό Κωνσταντίνος αναδεικνύεται κουμπάρος όχι μόνον των στρατιωτών του, αλλά και των λογίων του "Εθνους που λαμπρύνει ή βασιλεία Του.

«ΕΣΤΙΑ»

ΟΙ ΓΕΙΤΟΝΟΙ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Τί χαρά για μᾶς τοὺς Ἕλληνες τοῦ Ἐξωτερικοῦ, νὰ ἴδουμε τέτοιες λαμπρὲς ἐπιτυχίες ! Τί ἱκανοποίηση γιὰ τὶς ἐλπίδες μας, ποὺ τόσα χρόνια θρέφαμε μέσα μας κρυφά, ἀπὸ φόβο μὴ μᾶς γελοῦνε οἱ ξένοι, μὲ τὶς λεγόμενες φαντασιοπληξίες μας, οἱ ἴδιοι ξένοι ποὺ τώρα ἐπαινοῦν τὸ στρατὸ καὶ τὸ στόλο μας καὶ τὴ διπλωματία μας κ' ἔρχονται νὰ μᾶς κολακῆσουν καὶ νὰ μᾶς ὑποσχεθοῦνε τὴν ἡγεμονία στὸν Αἰγαίο, τὴν προεδρία στὴν Ὀρθοδοξία, τὴν κυριαρχία στὸ Αἰγαίο, στὴν Πόλη καὶ στὴ Μικρασία. Τί ἱκανοποίηση γιὰ τὶς ἀπαγοήτεψες καὶ τὶς πίκρες, ποὺ τραβοῦσαμε κάθε τόσο.

Ἡ θέση μας τώρα ἐντελῶς ἀλλάξε. Ἀπὸ κρατίδιο τρίτης ἢ τέταρτης τάξης, γενήκαμε Κράτος δεύτερης τάξης, ποὺ τὰ μεγάλα Κράτη γυροῦνε τὴ φιλία μας, γιὰ τὴν ἔκτασή μας καὶ γιὰ τὴ γεωγραφικὴ μας θέση. Αὐτὸ εἶναι τὸ σημαντικὸ κέρδος τοῦ δευτέρου πολέμου, ὅτι ἀντὶς νὰ πάρουμε «Τσαρική Χάρτι» τὴ Θεσσαλονίκη, ἴσα μὲ τὸ Καράμπουρνου καὶ τὸ Γενι-Κουλέ, γιὰ νὰ μὴ προσδληθῇ ἢ Πανοσλαβιστικὴ Ἰδέα, πήραμε 3/4 ἀπὸ τὰ βόρεια παράλια τοῦ Αἰγαίου καὶ ἀσφαλίσουμε τὸ μέλλον τοῦ ὑπολοίπου 1/4. Ἔτσι ἀντὶς νὰ εἶμαστε μιὰ ἀρχαιολογικὴ Ἑλθετία, κρεμασμένοι σὰ πιτύλια ἀπὸ τὸ Πανοσλαβιστικὸ Μπαλκάνι, ἐτοιμαστήκαμε νὰ κάμουμε τὸ Αἰγαίο «Ἑλληνικὴ Αἴμνη».

Ἡ τέτοια «γεωγραφικὴ» ἀλλαγὴ, ἔφερε καὶ μι' ἀλλαγὴ στὶς σχέσεις μας μὲ τὶς Μεγάλες Δυνάμεις. Προτῆτερα εἶμαστε τὸ παράρτημα τῆς Τριπλῆς Συνσεννόησης. Ἀπὸ τὴν Τριπλῆ, λογάριζε τὸ πολὺ πολὺ ἢ Ἰταλία πῶς μὲ δυὸ τρία λογάκια γλυκὰ θὰ μᾶς κάμη δικούς της. Τώρα Γαλλία καὶ Γερμανία μᾶς χαϊδεῖδουνε, καὶ ἢ Ἰταλία καὶ ἢ Ρωσία κοιτάζουν τὸ πλάτεμά μας μὲ κάποιαν ἀνησυχία, ἐνῶ ἢ Αὐστρία καὶ ἢ Ἀγγλία σκέφτουνται ἀκόμα νὰ ξαγοράσουν τὴ φιλία μας μὲ θυσία τῆς Ἡπείρου καὶ τῆς Κύπρου.

Ποιοὶ θὰ εἶναι τώρα οἱ γείτονές μας. Δυτικὰ δὲν ξέρουμε ἀκόμα ἂν θὰ εἶναι Ἀρβανίτες ἢ ἀλύτρωτοι ὁμογενεῖς μας, ἀφοῦ στὴ Λόντρα λύθηκε τὸ ζήτημα χωρὶς νὰ λυθῇ. Μὰ πῶς μπορεῖ νὰ βρεθῇ σὲ τρεῖς μῆνες μιὰ γραμμὴ ἐθνογραφικὴ ἀπὸ τὸ Στόλο ἴσα μὲ τὴν Κοριτσά, ποὺ νὰ μὴ δίνῃ πιθαμὴ γιαλοῦ στὴν Ἑλλάδα; Δίχως νὰ εἶμαι προφήτης λέω, ἀπὸ τώρα, πῶς στὶς 30 τοῦ Νοέμβριου ἢ ἀξιοσέβαστη Διεθνῆς Ἐπιτροπῆ, ποὺ ἐξῆν ἀπὸ ἀντιπρόσωπους Ἰταλίας καὶ Αὐστρίας θὰ ἔχη καὶ ἄλλα μέλη, θὰ κηρύξῃ πῶς ἢ γραμμὴ ἢ πρέπει νὰ εἶναι Ἐθνολογικὴ

καὶ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ Γραμμάτῃ ἢ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ Στόλο καὶ τότες δὲ θὰ εἶναι Ἐθνολογικὴ. Καὶ τότες ; Ἴσως ἢ Διάσκεψη θὰ ἔχη βαρεθῇ τὰρθερα τοῦ «Corriere della sera» καὶ τῆς «Tribuna», ποὺ λένε ὅτι βόρεια ἀπὸ τὸν Καλαμᾶ σὲ 10 κατοίκους ἔνας μόνο μιλάει Ἑλληνικά, καὶ πῶς στὴν Κέρκυρα ἢ Ἰταλοφοβία ἔφτασε σὲ τέτοιο σημεῖο ὥστε οἱ Κερκυραῖοι λένε «Καλησπέρα» ἀντὶ «Buonasera», καὶ θὰ ἀποφασίσῃ πῶς οἱ Ἕλληνες νὰ καθίσουν ἔπου βρίσκονται καὶ ἂς μὴ μᾶς σκοτίζουν πιά μὲ τοὺς 10 ἀναρραβήτους Ἀρβανίτες, ποὺ δὲν ξέρουν Ἑλληνικά, μὰ οὔτε καὶ Ἀρβανίτικα νὰ γράψουν. Ἀλλῶς θὰ σταλθῇ δευτέρη ἢ τρίτη Ἐπιτροπῆ, ποὺ θὰ φάξουν γιὰ νὰ βροῦνε τὸν ἀπαιτούμενο ἀριθμὸ ἀπὸ «Ἀρβανόφωνους Ρουμανίζοντες Ἰταλόφιλους Κουτσοβλάχους !»

Στὰ βόρεια θὰ ἔχουμε γείτονες τοὺς Σέρβους (ὶ) Μοναστηριῶτες (ἀπελπισία μπορεῖ νὰ πιάσῃ κανέναν σὰ σκέφτεται τὸ Μοναστήρι, μὲ τὸ συμπάθειο Κύριε Σύμμαχε). Στὸ Μοναστήρι, ὅτι δὲν εἶναι σίδερο, εἶν' Ἑλληνικὸ. Τὰ σπίτια, οἱ Ἐκκλησιές, τὰ σκολειά, τὰ Νοσοκομεῖα εἶναι Ἑλληνικά. Σέρω πῶς ἔχουμε σκολειά κ' οἱ Βούργαροι κ' οἱ Ρουμᾶνοι, ἀλλὰ τέτοια ἔχουμε καὶ μεῖς στὴ Νέα Γιόρκη, καὶ μάλιστα αὐτὸ τὸ πληρώσανε οἱ Ἀμερικάνοι Ἕλληνες, καὶ ἔχι τὰ κρυφὰ χρήματα τοῦ Ἰπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν. Μιὰ παρηγοριὰ πρέπει νάχουμε. Πῶς τὸ Μοναστήρι στὴν Τουρκία εἶτανε τὸ κέντρο τῶν Βιλαετιῶν Μοναστηρίου, Κοσσυφοπεδίου καὶ Γιαννίνων, ἐνῶ τώρα θὰ γίνῃ συνοριακὴ πόλη καὶ θὰ χάσῃ τὰ 3/4 τῆς ἀξίας του τὸ μισὸ τῶν κατοίκων του. Γιὰ τοῦτο, ἀφοῦ μῆτε θέλουμε, μῆτε μποροῦμε νὰ ἔχουμε τὰ 3 βιλαετία, καλύτερα οἱ ἄλλοι νὰ ἔχουνε μιὰ πόλη πισωδρομικὴ, παρὰ μεῖς νὰ ἔχουμε τοὺς Σέρβους στὸ Κιλκίς, τρεῖς ὥρες ἀπὸ τὴ Σαλονίκη, ἢ νὰ τοὺς δώσουμε τὴν περίφημη τὴ λουριδα, γιὰ νὰ φτάσουν στὸ Αἰγαίο, καὶ νάχουμε ἕνα σωρὸ σκοτοῦρες μὲ δαύτη. Καλύτερα νὰ τοὺς ἀφίσουμε στὸ Μοναστήρι, καὶ ἔτσι δικοὶ μας μποροῦν θὰ πᾶνε στὴ Φλώρινα νὰ καθήσουν, ποὺ σὲ λίγο θὰ γίνῃ τετραπλάσια, ὡς Κέντρο τῶν Σιδηροδρόμων Θεσσαλονίκης, Γιαννίνων.

Κ' ἔτσι φτάνουμε στὸ Βορειο—Ἀνατολικὸ μας γείτονα. Ἐδῶ κάθε σκέψη, μᾶς διώχνει μιὰ εἰκόνα λυπηρῆ. Τὸ Μελένικο. Θὰ μείνῃ στὴν ἱστορία τοῦ Ἑλληνισμοῦ σὰν ἄλλη Πάργα καὶ Χιό, Ἀχιάλο καὶ Σέρρες. Ὅσο θὰ ὑπάρχουν Ἕλληνες, ἢ Πάργα θὰ τοὺς συμβολίξῃ τὴν ἐποχὴ, ποὺ ἢ Εὐρώπη προτιμοῦσε νὰ βοηθήσῃ τὸν Τούρκο, παρὰ ν' ἀφίσῃ τοὺς Ρωμιούς νὰ λευτερωθοῦνε, ἢ Χιὸ τὸ χάλασμό της, γιὰ ν' ἀγοραστῇ ἢ λευτεριά μας μὲ τὸ αἷμα

χιλιάδων θυμάτων, ἡ Ἀχιάλο θὰ σημαίνη τὸν ἐκ-
βουλγαρισμὸ τῆς Ἀν. Ρωμυλίας, οἱ Σέρρες, τὸ βύ-
θισμα τοῦ Βουλγαρικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὸ Μελένικο,
τὸ φοβερὸ πανικὸ ἔκεινῶν ποῦ βάσταξαν τὸν Τούρ-
κο καὶ ποῦ μόλις δοκίμασαν λίγων μηνῶν Βουλγα-
ρικὴ κυριαρχία, φεύγανε γιὰ νὰποφύγουν τὸν Ἐ-
λευτερωτὴ ἀπ' τῆ Σόφια. Βέβαια γιὰ τὸν Ἕλληγι-
σμὸ καλὸ θὰ εἶταν, ἀν μένανε οἱ χιλιάδες Ἕλληνες
στὸ Μελένικο, στὴν Ἐάνθη, στὴν Γκιουμουλτζίνα, στὸ
Δεδεαγάτσι, καλύτερο ἂν εἶχαν ἐνωθῆ μετὴν Ἑλ-
λάδα. Ξέρουμε ὅμως πὼς τὸ πρῶτο δὲν μποροῦσε νὰ
τὸ ἀπαιτήσῃ κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἑμογενεῖς μας καὶ τὸ
δεύτερο, θὰ ἰσοδυναμοῦσε σ' ἐπανάληψιν τοῦ πολέ-
μου, σὲ στιγμὴν ποῦ οἱ Σύμμαχοι εἶχαν ἰκανοποιηθῆ
καὶ θὰ μᾶς ἀφίνανε μόνους μετὰ τοὺς Βουλγάρους νὰ
πιαστοῦμε. Μερικοὶ θὰ ποῦνε : « Ἐπρεπε νὰ ἐπιμεί-
νουμε στὸ ζήτημα τῶν ἀσφαλειῶν γιὰ τοὺς Ἕλλη-
νες τῆς Βουλγαρίας, κι ἂς χάναμε καὶ μιὰ πόλη
παραπάνου ». Ὅμως τί θὰ πῆ ἀσφάλειες ; Τέτοιες
ὕποθεσεις ἔδωσαν οἱ Βούλγαροι, σὰ μπῆκαν στὴ Σα-
ράντα Ἐκκλησιῆς καὶ στὴν Ἀδριανούπολη. Ἡ προ-
τιμοῦσανε νὰ τοὺς δώσουν βεβαίωση οἱ Μεγάλες Δυ-
νάμεις, σὰν τῆ βεβαίωση γιὰ τὴν ἀσφάλεια τῆς Σά-
μος, πὼς δὲ θὰ πατήσῃ Τουρκικὸς στρατός ; Ἡ χρη-
ματικὴ ἀποζημίωση σὰν τὸ δασμὸ τῆς Ἀν. Ρωμυ-
λίας, ποῦ δὲν πλερώθηκε ποτέ ; Ἡ μόνη ἀσφάλ-
εια εἶναι, ἅμα ἔχῃς στόλο ποῦ μπορεῖ νὰ μπο-
μπαρδίσῃ τὸ Δεδεαγάτσι καὶ στρατὸ ποῦ μπορεῖ νὰ
ξαναπάῃ στὴ Τζουμαγιά, σὰν τὸ καλέσει ἡ ἀνάγκη.
Τώρα ἀλλάξανε οἱ καιροί, δὲν εἴμαστε τόσο μα-
κρὰ, σὰ στὸ 1906, ποῦ δὲν εἴχαμε κανένα μέσο
γιὰ νὰ πάμε νὰ βοηθήσουμε τ' ἀδέρφια μας στὸν
Πύργο καὶ στὴν Ἀχιάλο.

Μετὰ τὸν ἄλλο γείτονά μας, τὸν Ἀνατολίτικο, θὰ
τὰ πάμε καλὰ, τώρα ποῦ ἔμαθε πὼς δὲν εἴμαστε τὸ
κρατίδι τοῦ 1897, καὶ πὼς ὁ στόλος μας κάτι περ-
σσότερο ἀξίζει ἀπὸ τὴν ἁρμάδα του. Πρέπει ὁ ἴδιος
νὰ νοιώσῃ πὼς δὲν περνᾶνε οἱ μεγαλομανεῖς τοῦ
παλιῦ καιροῦ, κ' ἔτσι ἐμεῖς θὰ προτιμήσουμε νὰ
καταχτήσουμε οἰκονομικὰ καὶ ἀδερφικὰ τὴν Τούρ-
ρικὴ Ἀνατολή, παρὰ νὰ ριψοκιντυνέψουμε τὴ θέ-
ση μας στὸ Αἴγαῖο, γιὰ ἓνα τίτλο κυριαρχίας στὴ
Θράκη. Ἄς ἔχουμε ἐλπίδες, πὼς τὸ κατάλαβαν οἱ
Τούρκοι, πὼς τὸ καλύτερο εἶναι νὰ ἐχτελέσουνε τὴ
συνθηκὴ τῆς Λωζάννας, φρονάζοντας πίσω τὰ στρα-
τέματά τους ἀπὸ τὴν Κρηναϊκὴ, κι ἀναγκάζοντας
ἔτσι τὴν Ἰταλία νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴ Ρόδο. Κ' ἔτσι ἅμα
ἀφίσσουν ἔπειτα τὰ Δωδεκάνησα στὴν Ἑλλάδα, δι-
χως καμιά ἀντίσταση, ἀποφεύγουν μετὰ τὸν πραχτικώ-
τερο καὶ καλῆτερο τρόπο νὰ δώσουν εὐκαιρία στὴν
Τριπλῆ Συνεννόηση νὰ μοιράσῃ τὴν Ἀρμενία, Συ-

ρία κι Ἀραβία, καὶ νὰ δώσῃ ἀφορμὴν στὴν Τριπλῆ
Συμμαχία, νὰ ζητήσῃ ρέστα. Ἄλλιως, ποιὸς ξέρει,
πότε οἱ φρατέλλοι θὰ κρίνουν, πὼς ἦρθε ἡ ὥρα, ν'
ἀφήσουνε τὰ νησιά, ποῦ τοὺς καλοαρέσουνε ὅσο περ-
σότερο κἀθύνται κει πέρα.

Γιὰ τοὺς νέους ξενόφωνους πληθυσμούς ποῦ ἀ-
ποχτήσαμε, ἔχω δυὸ λόγια, ποῦ μοῦ ἔδωκε ἡ πείρα
βλέποντας τοὺς Γάλλους στὴν Ἀλσατία, τοὺς Δα-
νοὺς στὸ Σλέσβικ, τοὺς Ἰταλοὺς στὴν Τεργέστη καὶ
στὸ Τρέντο. Ἡ εὐκὴ μου εἶναι, ν' ἀποφεύγομε νὰ
δημιουργοῦμε ἔθνομάρτυρες. Ἄς φωνάξουνε καὶ τρεῖς
Βουργαρόφωνοι στὰ Βοδενά « Ζήτω ἡ Βουλγαρία »,
ἂς γίνῃ καὶ συλλαλητήριο ἀπὸ Ἀρβανιτόφωνους καὶ
Ρουμανίζοντες στὸ Ἀργυρόκαστρο. Δὲ χάθηκε μ'
αὐτὰ ἡ Ἑλλάδα. Γιατὶ τὸ ἐναντίο, θὰ δώσῃ ἀφορ-
μὴ νὰ μαζέψουν ὅλα τ' ἀνήσυχια στοιχεῖα καὶ νὰ
δώσουν πρόφασιν ἔτσι στοὺς γείτονές μας γιὰ νὰ ρι-
χτοῦνε στοὺς δικούς μας στὴν Αὐλῶνα καὶ στὴ Θρα-
κορωμυλία.

Βιέννη, 11.8.913

Π. ΓΙΑΝΝΗΑΙΑΣ

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ

Ἀστράψε καὶ βρόντησε πάλι τὸ περασμένο Σάβ-
βατο (12 τοῦ Ὀχτώβρη) ὁ ἄλλοτε σπουδαῖος πολι-
τευτὴς καὶ τώρα μεγάλος καὶ τρανὸς κριτικὸς στὸ
θέατρο, στὴ φιλολογία, στὴν τέχνη, κύριος Κου-
λουμπάκης.

Ἰστερ' ἀπὸ τὴν ἀποφυλάκιση τοῦ κ. Μητσέα,
ποῦ με τόση ἀφιλοκέρδεια εἶχε πάρει τὸ μέρος του,
καθὼς ἀπόδειξε ὁ ἴδιος ὁ παθὸς κ. Μητσέας, μὴν ἔ-
χοντας ἄλλη δικηγορικὴ δουλιὰ, τῆριξε στὴ φιλολο-
γία καὶ στὸ θέατρο, προσπαθώντας νὰ δεῖξῃ γιὰ τὸ
συφέρο τῆς πατρίδος πάντα, ποῖδ ὁδὸμο πρέπει νὰ
πάρουν συγγραφεῖς, μεταφρασταί, ἠθοποιοί.

Ἀφίνουμε στὴν μπάντα μετὰ πόσο ἀδιάντροπη ξε-
τσιπωσιά ἀνακατώνει πρόσωπα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ
κ' ἐρχόμαστε στὸ περὶ « πατρὶς » καὶ δὲ συμμαζεῦε-
ται ζήτημα.

Καὶ γράφει ὁ ἐρίφης : « Ὁ μαλλιαρισμὸς εἶναι
ἀίρεσις κατὰ τῆς πατρίδος, κατὰ τῆς θρησκείας,
κατὰ τῆς οἰκογενείας ». « οἱ μαλλιαροὶ ἐκφοβίζουσι
τοὺς ἀφροσιωμένους εἰς τὴν πατρίδα ὑβρίζοντες αὐ-
τοὺς πατριδοκαπήλους ». Ὅποιος διαβάσει αὐτὰ, σί-
γουρα θὰ νομίσῃ πὼς τὰ ξεφωνίζει κάποιος μεγάλ-
ος Δαλαϊλάμας τοῦ πατριωτισμοῦ. Ἀκοῦστε λοιπὸν
πὼς μᾶς ἔδειξε τὸν πατριωτισμὸ του στοὺς δυὸ τε-
λευταίους πολέμους αὐτὸς ὁ ἀναμμένος Βεζούβιος
τοῦ πατριωτισμοῦ.

Μόλις κηρύχτηκε η επιστράτευση βρέθηκε στη Λάρισα λοχίας του πυροβολικού, μα φρόντισε άμεσα κ' έκουραμπιεδοποιήθηκε. Κ' ένψ οι μαλλιαροι και άθεοι και άπάτριδοι Μαβίλλης, Μάνος, Μάτσας, Γούναρης, Μακρής και άλλα τιμημένα παλληκάρια ξεψυχοῦσαν στα αίματοποτισμένα χώματα της σκλαβωμένης γης, ε γεννάδας αυτός περνούσε τον καιρό του ξαπλωμένος με τή στολή του στο κεντρικό καφενείο της Λάρισσας και με παράβαση του στρατιωτικού νόμου και της πειθαρχίας βρίζοντας από τὸ πρωί ως τὸ βράδυ τὸν ὑπουργό του κ. Βενιζέλο για τήν «τυχοδιωκτική του πολιτική» καθώς έλεγε. Κάποτε μάλιστα έτυχε στον κύκλο που φλυαροῦσε κ' ένας έφεδρος άνθυπολοχαγός, ε κ. Σκαλισιάνος καθηγητής της Μέσης Εκπαιδευσεως, που μὴν ὑποφέροντας τὸ ζεστόπρωτο κι άδικαιολόγητο αυτό βρισίδι τὸν κατάγγειλε στο Φρουραρχείο. Μά ε γενναϊότητα λοχίας μὴν έχοντας τὸ θάρρος νά ὑποστηρίξη τις ιδέες του και στην άνάκριση, άρνήθηκε τὰ δσα ειπε και με τή βοήθεια μερικῶν ψευδομαρτύρων σκεπάστηκε προσωρινά τὸ πρᾶμα. Έλπίζουμε ἕμως πὸς μιὰ μέρα θά ξεσκεπαστῆ καλύτερα.

Τώρα θά παρακαλέσουμε μόνο τὸν κ. Κουλουμπάκη νά μᾶς πῆ σε πόσες και σε ποιές μάχες έδειξε τή λαύρα του πατριωτισμοῦ του, στο διάστημα που η δόλια πατρίδα, που τόσο κόβεται για τὸ συμφέρο της, τὸν φέρεσε τήν τίμια στολή του στρατιώτη.

Άγιασμένε πόλεμε! Τὸ σπουδαιότερό σου αποτέλεσμα, που δὲ θά σοῦ τὰ συχωρήσουν ποτὲ μερικοί ἀληθινά πατριδοκάπηλοι, είναι που τὸς ἀφάρεσες τὸ λιονταροτόμαρο και μᾶς τὸς παρουσίασες γυμνοῦς φαμφαρ—δνους, καθώς πραγματικά είναι.

Λάρισα 13/10/918

ΜΠΔΑΝΤΑΣ

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΟΣ !!

(Άφιερώνεται στο ειδικὸ ἔθρο του Συντάγματος για τήν περιφρούρηση της γλώσσας).

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ

Αήλωσις

Της στρατιωτικής υπηρεσίας εχούσης απόλυτον άνάγκην κολοβίων μαλλίνων (τριχὸ) ἢ φλανελλῶν έξωτερικῶν και προτιθεμένης νά προμηθευθῆ τοιαῦτα δια τὸν στρατὸν καλεῖ τὸς κατέχοντας δπως προσέλθωσι και δηλώσωσι τοῦτο εἰς τήν Διεύθυνσιν τῶν Οικονομικῶν Ὑπηρεσιῶν παρά τῷ Ὑπουργεῖῳ τῶν Στρατιωτικῶν.

(Έκ τῷ Ὑπουργεῖῳ τῶν Στρατιωτικῶν)

ΘΕΑΤΡ-ΚΑ

Η ΝΕΚΡΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Τὸ δράμα του Ντ' Άννούτσιο, ζωντανεύτηκε τὸ βράδι της περασμένης Τρίτης στο «Βασιλικὸ Θέατρο» από τὸ θέατρο της κ. Κυβέλης. Πολὴς κόσμος παρακολούθησε τις πέντε δυνατὲς πράξεις, ἔπου ε ποιητῆς ξετυλίγει σπαραχτική τή σύγκρουση ενός ἔνοχου ἔρωτα, κ' ἔρχεται ἡ καταστροφή σά θάμα για τὸ χαμένο φῶς μιᾶς βασιανισμένης αἰσταντικής γυναίκας, που τήν ὦρα τήν τρομερῆ ἀναβλέπει ξαφνικά, για νά γίνη ε πόνος της πιὸ βαθῆς και πιὸ σκληρῆς.

Ἡ εὐρύχωρη σκηνή του «Βασιλικῶ», με τὰ φροντισμένα σκηνικά, βοηθήσανε τήν ἐχτέλεση. Ἴσω, θά χρειαζότανε περσότερη μελέτη και ψυχολογία τῶν ρόλων από τὸς ἠθοποιούς, και μεγαλύτερη δύναμη σε μερικά μέρη. Καί λέγοντας δύναμη, δὲν ἔννοοῦμε βέβαια, ἔνταση φωνῆς και χειρονομίας. Ὡστόσο ἡ κυρία Θεῶνη Δρακοπούλου, στο πρόσωπο της Ἄννας, αἰστανθήκε κατάβαθα τὸ ρόλο της, και ἡ κυρία Κυβέλη, σά Λευκή, εἶχε μιὰ ἐμφάνιση ἀγνης ὁμορφιάς.

Με ὄλο τὸ ἀέρινο τῶν διαλόγων του ἔργου, ε συγγραφέας δὲ μακραίνεται από τή δραματική θέση και, μπορεί νά πῆ κανεις, πὸς σε μέρη ὠρισμένα οἱ σκηνές, μ' ἔλη τή λυρικότητα της ἀπόδοσης, δὲν ξεχύνονται στο πλάτεμα, που θά εἶτανε τόσο φυσικό, για τὸ εἶδος του ἔργου. Τὸ συγκράτημα τοῦτο, ἀρετή, που για τὸν Ντ' Άννούτσιο δὲν εἶναι βέβαια ε κανόνας, τὸ παρατηροῦμε και στο έξωτερικὸ φανέρωμα του πόνου και του πάθους τῶν δυὸ γυναικῶν, της πανόμορφης Λευκῆς και της τυφλῆς Ἄννας.

Ἡ βαρεῖά Μοῖρα τῶν Ἄτρειδῶν, σά νά μὴ χόρτασε, σά νά μὴ ἔσθυσε με τὸ πέρασμα τῶσων αἰώνων, ἤρθε νά τυλίξη στήν κατάρα της τὸς νέους ἔρευνητὲς τῶν παλιῶν τάφων της Μυκῆνας, ἀνασταίνοντας τὸς πάθη και πόνους, σὸν αὐτοῦς που πνίξανε στο αίμα τάρχαῖα παλάτια, για νά θολώσουνε τώρα μ' ἀδερφικὸ αίμα τὸ κρουσταλλένιδ νερὸ τῶν σημερινῶν πηγῶν της Νεκρῆς Πολιτείας.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

«ΚΡΟΝΙΟΝ» ΚΟΥΡΕΙΟ ΚΑΙ ΜΥΡΟΠΟΛΕΙΟ

(Ὁδὸς Σταδίου, κάτω από τὸ Ἀρσενεῖο)

Τὰ φτηνότερα και διαλεχτότερα ἀρώματα. Κολόνια λουίζας και λεμονισῆ, ειδική για ἔντριβες και λουτρά. Ἰδιαίτερο τμήμα για τις κυρίες. Εἰρίσιμα καθημερνὸ ε δε τὸ μήνα.

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΖΟΥΓΡΑΦΙΕΣ

"ΑΓΝΗ,"

Το καινούργιο μυθιστόρημα του ΨΥΧΑΡΙΗ(*)

Ἀλήθεια, πού ἔταν ἕνας ἄντρας, μάλιστα στήν ἡλικία τοῦ Ἀντρέα, ἔχει τὸ εὐτύχημα ν' ἀπολάφῃ ἕνα πλάσμα σὰν τὴν Ἀγνή, ψυχὴ καὶ σάρκα, τὸ σεκλέτι του, ἀδύνατο νὰ βαστάξῃ. Ἔτσι κάθε πρωὶ σὰν ἐρχότανε νὰ συγυρίσῃ, τὴ βοηθοῦσε, τέλειωνε γλήγορα ἢ δουλειὰ κ' εἶε καιρὸ νὰ τῆς μιλῆσῃ γιὰ φιλολογία, γιὰ ποίηση, γιὰ μυθιστορήματα. Κόσμοις ἀλάκερους τῆς ξέσκεπαζε ὁ Ἀντρέας, κι ὡς τόσο δὲν μπορούσε ὁ καημένος νὰ πάῃ μαζὶ τῆς ὡς τὴν ἄλλη ἄκρη τῆς χώρας, μὴν τύχῃ καὶ τοὺς δοῦνε ἀντάμα. Ὁ Ἀντρέας ἀγαποῦσε πολὺ τὸν περίπατο καὶ δὲν τοῦ ἔπεφτε δύσκολο νὰ περπατήσῃ πάντα δυὸ τρεῖς ὥρες. Πήγαινε συχνὰ στὸ δρόμο πού ἀνέβαινε ἀπάνω ἀπὸ τὸ Σινιάλε, πού πανόραμα σοῦ ξεδίπλωνε τὶς Ἀλπες τὶς μπερνέζικες, σὲ ὠδηγοῦσε βαθιὰ σ' ἕνα ρουμάνι, κ' ἔπειτα ἡσυχὰ ξεψυχοῦσε στὴν ἀκρογιαλιά μιᾶς ὀμορφῆς λίμνης.

Μιά μαγευτικὴ ἀπογευματιανή, πού κάθησε στὸ γραφεῖο του νὰ ξεκολουθήσῃ τὴν ἐργασία του, τὸ δράμα του πού εἶδαμε, ἄξαφνα, πάνω στὸ τραπέζι ἕνα γράμμα ἀντίκρουσε. Τὸ ἀνοίξε. Τὸ διάβασε. Εἶχε καταλάβει κι ἀπὸ τὸ γράψιμο. Εἶτανε τῆς παλιάς του ἐρωμένης, τῆς πατσαβοῦρας, πού τὸν εἶχε ἀφήσει, τότε, στὰ Παρίσια καὶ τῶσκασε μὲ τὸν ἄλλον. Τοῦ ἔγραφε πὼς ἦρθε πίστῃδες γι' αὐτόνε στὴ Λωζάννα. Πὼς τὸ ἴδιο ἐκεῖνο τᾶπόγεμα στὶς ἕξ ἠὰ παρουσιαστῆ. Λοιμοὶ πλημμυρίσανε τὸν Ἀντρέα. Γλήγορα ἔτοι περάσανε οἱ ὥρες. Ἡ πόρτα χτύπησε. Παρουσιάστηκε, θάμπωμα καὶ θάμα στὴν ὀμορφιά τῆς. Ὁ Ἀντρέας κρατήθηκε. Ἀπὸ τὴν κούβενια τῆς κατάλαβε πὼς ἦρθε νὰ τὸν κολακῆψῇ, νὰ τονὲ γελᾶσῃ, νὰ τονὲ καταφέρῃ, ἐπειδὴ ἴσως καὶ δὲν εἶχε ἄλλον ἐραστή. Πειράχτηκε ὁ Ἀντρέας, μὲ τὴν ψευτιά τῆς. Τὴ σιχάθηκε. Τὴν ἔδιωξε ἡμέρα καὶ ψύχραιμα. Μὰ σὰν ἔφυγε, ἀναψε ὁ θυμὸς του. Βρισιὲς πέταξε στὸν ἀέρα. Τὴν ἴδια τὴ στιγμή ζαλιστήκε ξαφνικὰ κ' ἔπεσε στὸν καναπέ ἀγκομαχώντας.

Τὴν ἄλλη μέρα πῆγε ὁ Ἀντρέας στὸν γιατρό. Τοῦ ξήγησε τὰ χτεσινὰ, τὸ σουδερὸ πόνο πού εἶχε νοιώσει στὴν καρδιά ἢ σωστότερα τὰ περικάρδια, προτοῦ πέσῃ στὸν καναπέ. Πὼς ὕστερα τοῦ στάθηκε ἀδύνατο νὰ πάρῃ τὴν ἀνάσα του καὶ πὼς τοῦ

φάνηκε σὰ νὰ στένευε τὸ στήθος σου ὀλοένα, κατ' τὸν ἔπνιγε καὶ νόμιζε πὼς ἔφτασε ἢ στερνὴ του ὄρα. Ὁ γιατρός τὸν ἡσύχασε. Τοῦ διάταξε διαίτα. Νὰ κόψῃ τὸν καπνὸ καὶ ν' ἀποφεύγῃ κάθε στενοχώρια. Ὁ Ἀντρέας δὲν πίστεψε. Ἄνοιξε λεξικά, ἐρεύνησε εἰδικὰ βιβλία. Τὰ κατάλαβε ὄλα. Πὼς ἢ ἀρρώστια του δεινὴ, πὼς καιρὸ νὰ ζήσῃ δὲν ἔχει, πὼς δυὸ τρεῖς φορές ἀκόμα νὰ τοῦ ξανάρθῃ τὸ ψεῖνὸ του τὸ ἀγκομαχητὸ καὶ πάει. Ὡστόσο ἢ Ἀγνή δὲν ἐρχότανε πιά. Ἀπὸ τὴ θεία τῆς, τὴν κερὰ Ἐλένη, ἔμαθε πὼς τὶς προάλλες, πῆγε σπῆτι τῆς νὰ συντύχῃ τὴν Ἀγνούλα, μιὰ ξένη, ὠραία γυναίκα, μὲ ξανθὰ μαλλιά. Μπήκε στὸ νόημα ὁ Ἀντρέας. Ἡ σιχαμένη ἐκείνη, ἢ πατσαβοῦρα, ἔβαλε λόγια τῆς Ἀγνῆς. Τῆς ἔγραψε νάρθη, νὰ μὴν τὸν ἀφίνη καὶ τὴ θέλει. Πῆγε ἢ Ἀγνή. Τὸ πρόσωπό τῆς, κρῦο, μπουζι. Μιά ἔκφραση στρυφνῆ. Ὁ Ἀντρέας δικιογολήθηκε. Τῆς τὰ ξήγησε. Τῆς τὰ ξηγοῦσε καὶ τὶς ἄλλες μέρες, σὰν τοῦ ἔπιανε κουβέντα γιὰ τὴ λεγάμενη, γιὰ τὶς παλιὲς του ἱστορίες μὲ δαύτη. Δὲν τὸν πίστευε, δίσταζε τὸ κορίτσι. Ἐσπασε ἢ φουρτούνα μιὰ μέρα, πού ἤθελε νὰ τὴ φιλήσῃ, γιὰ νὰ ξεχαστοῦνε ἀναμεταξύ τους τὰ κακιώματα. Δὲ βάσταξε, τοῦ ἔφυγε κ' ἕνας λόγος κακὸς: «Ἡ βρώμα! Ἐκείνη μ' ἀφάνισε πρώτη. Ἐσὺ θὰ μ' ἀποσώσῃς!» Τὸν ἔπνιγε ὁ θυμὸς. Τρίζανε τὰ δόντια του. Σήκωσε τὶς γροθιὰς ἀπελπισμένους, κι ἄξαφνα τὸν εἶδε ἢ Ἀγνή νὰ πέσῃ ἀπάνω στὸν καναπέ, κρατώντας τὴν καρδιά του μὲ τὰ δυὸ του χέρια.

Ἡ Ἀγνή δὲν μπορούσε νὰ καταλάβῃ τί ἔπρεχε. Κοίταζε περίτρομη, κι ὁμως δὲν τάχασε. Τὸν ξάπλωσε φαρδὴ πλατῆ, τοῦ ἔφερε ξύδι νὰ μυρίσῃ, τοῦ δρόσισε τὸ μέτωπο μὲ λίγο νερό, κ' ἔπεσε γονατισμένη μπροστά του. Ἡ δύσπνοια δὲν εἶχε πάψει ἀκόμα, ἔταν κουδούνισε ὁ γιατρός, πού πρόφτασε ἢ Ἀγνή καὶ τοῦ τηλεφώνησε ἀρχὴ ἀρχή. Ὁ γιατρός καὶ πάλε τὸν ἡσύχασε. Τοῦ ξήγησε πὼς τὸ πάθημά του εἶναι τάχατε νευρικό, καὶ σκέση δὲν ἔχει μὲ τὸν ὄργανισμό του. Ἐπειτα εἶπε πὼς θὰ τοῦ δώσῃ νὰ πάρῃ βαλεριάνα, καὶ μάλιστα παρακάλεσε τὴν Ἀγνή νὰ πεταχτῆ σπῆτι του, πού ἔχει μιὰ ἰδιαίτερη παρασκευὴ τῆς βαλεριάνας. Σὰν πῆγε στοῦ γιατροῦ, ὕστερα ἀπὸ τὸ πρόγεμα, ξαφνίστηκε μὲ τὸν τρόπο πού τῆς μίλησε. Τῆς φανέρωσε ρητὰ, πὼς ὁ Ἀντρέας εἶναι ἀποφασισμένος, καὶ πὼς ἐπίτηδες τὴν ἔκραξε νὰ τῆς συστήσῃ νὰ βολευτῆ, μὲ τρόπο πού ὁ ἀρρωστος νὰ μὴν ταραζέται ποτέ του. Μιά συγκίνηση μπορεῖ νὰ τονὲ σκατώσῃ. Σὰ γύρισε στὴν κάμαρά τῆς ἢ Ἀγνή, κλειδῶθηκε κ' ἔχυσε δάκρυα πικρά. Ἀπὸ τὴ στιγμή ἐκείνη πίστεψε ἀμέσως ἔτι τὸν ἄκουσε νὰ τῆς ξηγᾶ τόσες φορές, πίστεψε πὼς

(*) Ἡ ἀρχὴ του στὸ περιεσπῆμένο φύλλο.

είτανε τότες βρώμα ή παρσιάννα, τή σιχάθηκε, τή μίσσησέ που κόντεφε νά τής σκοτώση τόν 'Αντρέα. Τοῦ ἀφοσιώθηκε λοιπόν ὅσο παίρνει. Πέρασανε τρεῖς μῆνες, σίμωνε ὁ χειμώνας, ὕστερα ἀπὸ τὴν τελευταία τὴν ἐπίθεση τῆς ἀρρώστιας. Ὁ 'Αντρέας ἔνοιωθε λαμπρά τὸν ἑαυτὸ του. Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ γύρισε στὴ Λωζάννα κι ὁ φίλος του ὁ Καπέκος, ὁ βιολινίστας, ποῦ ἔλειπε ὄλο τὸ καλοκαίρι. Ὁ Καπέκος ἔμαθε ἀπὸ τὸ γιατρό, ποῦ εἶτανε γνωστός του, τί ἔτρεχε. Πῆγε στοῦ 'Αντρέα. Τὸν πῆρε καὶ βγήκανε περίπατο. Σὰ νὰ τὸ εἶχε ἀπὸ πρὶν ἀποφασίσῃ τοῦ μίλησε γιὰ τὴν Ἀγνή. Τοῦ τόνισε τὸ χρέος. «Γιὰ νὰ γειάνῃ τὸ σῶμα σου μαζί με τὴν ψυχὴ σου, τὴν Ἀγνή πρέπει νὰ τὴν πάρῃς γυναίκα σου» τοῦ εἶπε. Ἀλήθεια, ὡς τώρα δὲν εἶχε συλλογιστῇ ὁ 'Αντρέας τὴν παντρεία. Τώρα ὁμως χαιρότανε κατάβραθα. Καταλάβαινε τὴν ἀρετὴ, τὸ χρέος, τὴν ἠθικὴ. Τὸ ἀποφάσισε στὴ στιγμή.

Ἡ Ἀγνή, ὅτι ποῦ ἀκούσε γιὰ παντρεία, συγκινήθηκε, ταραχτήκε, ντράπηκε. Πῶς γίνεται μιὰ πρόστοχη, μιὰ χωριανὴ κοπέλλα, φτωχεῖα καὶ παρακατιανή, νὰ γίνῃ ἀξάφνα γυναίκα ἑνὸς 'Αντρέα; Κι ὁμως γιὰ νὰ μὴ συγκινήσῃ τὸν ἀγαπημένο της με τὴν ταραχὴ καὶ τὴ ντροπὴ της, δέχτηκε χωρὶς ἀντίρρηση. Στεφανώθηκανε σὰ ἔβγα τοῦ Ὀχτώδρη. Ὁ 'Αντρέας πῆρε σπῆτι τοῦ τῆ γυναίκα του κι ἀπὸ τότες τοῦ φάνηκε πῶς γινότανε ἄλλος ἄνθρωπος. Τοῦ ἐρχότανε σὰ νὰπόλευε τὸ κάθε πρᾶμα τῆς ζωῆς με κάποια ἡμερὴ γλύκα. Ὁ καιρὸς περνοῦσε. Ὁ 'Αντρέας συργιανόυσε τώρα παντοῦ με τὴν Ἀγνή. Τὴν ὠδηγοῦσε ὅπου νόμιζε πῶς θὰ τὴ διασκεδάσῃ. Τῆς μιλοῦσε γιὰ τὴ Γαλλία καὶ γιὰ τὴν Ἑλλάδα του... Ζύγωσε ἢ ἀνοιξὴ κ' ἢ Ἀγνή τοῦ ζητοῦσε νὰ τὴν ταξιδέψῃ στὴν Ἑλλάδα, στὴν πατρίδα του. Μὰ τοῦ 'Αντρέα δὲ βαστοῦσε ἡ καρδιά. Θαρροῦσε κι ὁ ἴδιος πῶς τὰ μυαλά του θὰ τοῦ σαλεύανε. Δὲν ἤθελε νὰ βλέπῃ σὲ κάθε βῆμα πῶς πάτησε τὸν τόπο τὸ δύστυχο. Ἀχ! ἐκεῖ δὲν μπορούσε λεύτερα ἢ ψυχὴ του νὰ μεγαλώσῃ, ὁ νοῦς του νὰ ξανοίξῃ... Ἦρθε τὸ χινόπωρο. Πέρασε ὁ χειμώνας. Ἐφτασε ἢ ἀνοιξὴ. Εἶχανε συνειθίσει νὰ κατεβαίνουνε στὴ λίμνη. Κάποτε παίρνανε μιὰ βάρκα. Μιὰ μέρα ποῦ τοὺς πῆγε στὴ μέση τῆς λίμνης ὁ βαρκάρης, κ' ἔπειτα ἄφησε τὰ κουπιὰ ἀσάλευτα, ἀξάφνα ὁ 'Αντρέας ἐκλίνε τὸ κεφάλι πρὸς τὴν Ἀγνή καὶ τῆς εἶπε: «Ποτέ μου δὲν τὸ ὠνειρεύτηκα πῶς μπορεῖ κανεὶς νὰ χαρῇ ὑπαρξῆ τέτοια. Ἡ εὐτυχία μου με πνίγει!» Κ' ἔβαλε στὸ στήθος του τὸ χέρι του τὸ δεξιὸ, σὰ νὰ γύρευε νὰ πιάσῃ τὴν καρδιά του. Τόσο μόνο. Κι ἀμέσως ἄρχισε τὸ ἀγκομαχητό. Δὲν προφτάσανε νὰ γυρίσουνε πίσω. Σαπλώθηκε ὁ 'Αντρέας

στὴ βάρκα του, κρύος. Πέθανε με τὴν ἐλπίδα. Εἶχε ἀκούσει καὶ πίστευε ὁ 'Αντρέας ἐκεῖνο ποῦ λένε στὸ ρωμαϊκό, πῶς πρέπει πρῶτα νὰ πεθάνῃ κανένας, γιὰ νὰ τὸν ἐχτιμήσουνε κατόπι. Ψέματα καὶ τοῦτο. Στὴν Ἑλλάδα σήμερα οὔτε θυμοῦνται τοὺς πεθαμένους. Ἀπαρτήρητα πέρασανε τὰ ἔργα του κι ὁ θάνατός του. Καλὰ ποῦ δὲν τὸ εἶδε κι αὐτό, καλὰ ποῦ δὲν εἶδε καὶ τὴν ἀπελπισία τῆς Ἀγνῆς του. Σωριάστηκε ἢ δύστυχη ἀνήμπορη. Σερνότανε δῶθε κειθε καὶ πήγαινε πάντα σὲ ὅποιον μέρος εἶχε πάει με τὸ θεὸ της. Μιὰ μέρα, ττὰ ἔμπα τοῦ Σποριᾶ, στὴν ἀπελπισία της, ποῦ σκεδίαζε κι αὐτὴ μες στὰ νερὰ τῆς λίμνης νὰ πέσῃ νὰ πεθάνῃ, ἔνοιωσε μέσα της κάτι νὰ τρέμῃ. Στάθηκε περίφοβη. Κατάλαβε. Τὸ παιδί ἀχ! τὸ παιδί τους. Κι ἀποφάσισε νὰ ζήσῃ ὄρφανὴ γιὰ τὸρφανό, ἐνῶ ἢ θλίψῃ στὴν καρδιά της ἔσμιγε τώρα με κάποια τρεμόφωτη χαρὰ.

Ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα στοιχεῖα τοῦ ἔργου, ἢ ἀτόφια καὶ πλούσια ποίηση ποῦ ξεχειλίζει παντοῦθε. Μὰ ποίηση χωρὶς νὰ πελαγώνῃ, σὲ ἀούστατες φαντασίες. Ἀνακατεῦεται καὶ ἰσοζυγιάζεται μέσα στὸ ρομάντζο ἢ ἐπικὴ περιγραφή καὶ ὁ λυρικός καημός. Βλέπουμε φύση καὶ ψυχὴ ἐνωμένες, συνταιριασμένες σὲ μιὰν ἀνταπόκριση ποῦ μᾶς δείχνει τὴν εὐκρίνεια, τὴν αἴσθηση τοῦ κόσμου τὴν ἀληθινή. Ἐχει σελίδες ὀλόστρωτες, μαγευτικὲς καὶ παρήγορες γιὰ νὰ ζυγγραφίσῃ τοὺς ἡμεροὺς δεντρότους καὶ τὰ μακαρισμένα μέρη ποῦ περνοῦσε ὁ δρόμος πρὸς τὸ Σενιάλε καὶ τὴ λίμνη τῆς Λωζάννας, ἕνας περίπατος ποῦ τινε κανεὶς με τὰ μάτια τῆς φαντασίας καὶ χαίρεσαι τῆς δημιουργίας τὸ θέαμα, καὶ σοῦ ἀπομνήσκει σὰν κάτι ἀξέχαστο, καὶ δὲν ξέρεις, ἀν ἀλήθεια εἶναι, ποῦ καὶ σὺ πέρασες τὸ δρόμο κ' ἔζησες ἐκεῖ τίς στιγμὲς τίς εὐάρεστες. Κ' ἔχει μέσα ἄλλες σελίδες, ποῦ ὁ λυρισμὸς λάμπει καὶ κλαίει με τίς πιὸ φλογερὲς τοῦ ἀχτίδες, σὰν ἐκεῖ ποῦ δυσκολοχαράζει θαμπὸς ὁ καημὸς τῆς Ἀγνούλας, καὶ γλυκογεννιέται ἀργὰ ἀργὰ καὶ σιγοπερπατᾷ ὁ ἱερὸς πόθος τῆς ἀγάπης, στὴν καρδιά τοῦ κοριτσιοῦ, ὅσο ποῦ ποτάμι ξεχειλίζει ὁ θεὸς ὁ ἔρωτας. Κι ἀκόμα, σὰν ἐκεῖ, ποῦ ὁ 'Αντρέας νοιώθει μέσα του ν' ἀνηχᾷ ἢ Νεκρικὴ προβοδία, τὸ Νεκρικὸ μᾶρς ἐκεῖνο τοῦ Chopin, ποῦ κάθε στροφὴ του εἶναι κ' ἕνας σπαραγμὸς, μιὰ φωνὴ τῆς ματαιότητος, ἕνα σκοτάδι τοῦ Χάρου, μιὰ μὴρῃ συμφωνία τῆς ἀπαγοήτεψης, κι ὁμως μαζί καὶ μιὰ ἐλπίδα δειλὴ, μιὰ μελωδία χαμένης χαρᾶς, ἕνας τόνος παλιᾶς ζωῆς περασμένης γιὰ πάντα. Στὸ μέρος τοῦτο μᾶς δείχνει-

ἀκούστηκε, οἱ κοινβέντες πάσανε, τὰ γέλια πνιχτήκανε, κι ἄλλοι κι ὄλες πατεῖς με πατῶ σε στριμωχτήκανε στῆ μεσιανὴ **σάλα**, τὴ μεγαλυτέρη, ποὺ ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς ἔμπαινε με- γαλόπρεπα σὰ βασιλίσσα ἡ κ. Βήτα, κρεμισμένη στὸ μπρά- τσο τοῦ κ. Φαρίδη. Ἀφηλόκορημ, βεργόλιγγη καὶ μελα- χρινούλα ἡ κ. Βήτα, ἴσαμε εἰκοσυχῶ τριάντα χρονῶνε, μ' ἓνα προσωπάκι φωτερό καὶ μὲ ντουαλέτα ἀπὸ μαύρη ἀρα- χνένια μοισελίνα, ποὺ ταίριαζε μὴ χαρὰ μὲ τὸ χρώμα τοῦ προσώπου τῆς, χαριτωμένη, μὲ μὴ ἀφέλεια καὶ σὶς κίνη- σὲς τῆς καὶ στὸ χαμογέλιο τῆς, μὲ μὴ ἀφέλεια ὄχι φουσι- κιά, μὰ φτυιστή, καὶ μάλιστα μπρὸς στὸν καθέφρη, εἴτα- νε σ' ὅλα πέρα πέρα μὴ δυνατὴ ἀντίθεση μὲ τὸν καθα- λιέρο τῆς, τὸν κ. Φαρίδη, ποὺ κοντὸς καὶ στρουμπουλὸς σὰ σβούρα, κάταπρα ντυμένος, μὲ ψαρὶ γενάκι, καλοψηλιδι- σμένο, καὶ ψαρὶ μουστάκι σφικωμένο ἀγριωπὰ τὸν ἀνήφορο, βράδιζε κορδωμένος, δίχως μὴ ζαρωματιά στὰ ροῦχα καὶ στὰ μισέδια του, σὰ νὰ εἶχε κάνει μπάνιο σὲ ψαρόκολλα.

Ὅλοι σφριμωχτήκανε σιμά τους, ποῖός πρῶτος νὰ συ- στηθεῖ. Εἶχε μαθευτῆ κιόλας πὸς ἡ κ. Βήτα ἔδωσε πέντε χλιαδοῦλες στὴ φάμπρικα τοῦ Λάμπρου καὶ Σία, καὶ θά- δινε φουσιὰ ἄλλες τόσες, μπορεῖ καὶ περισσότερες στὴ Λέσκη, ζωντογῆρα εἴτανε, νὰ καὶ νοστιμούλα, τὸν φουσοῦσε δὰ καὶ γιὰ καλά, ἄξιζε λουτὸν καὶ παρᾶξιζε νὰ γνωριστῆ κανεὶς μαζί τῆς καί, ποῦ ξέρεῖς τί δὲ φέρνει ἡ καλὴ στιγμὴ! νὰν τῆς κάνει ἐγγύπωση, νὰν τὸν ἐ συμπαθήσει. Κι ὁ κ. Φαρίδης δὲ σταματοῦσε νὰν τῆς συσταίνει τὸν ἓνα καὶ τὸν ἄλλον, ἔχον- χας πάντα ἓνα καλὸ λόγο γιὰ τὸν καθένανε, τόσο ποὺ ἡ κ. Βήτα, καταγοητευμένη καὶ καταμπουκωμένη ἀπὸ τὰ καλά λόγια ποὺ ἄκουγε, εἶπε στὸν κ. Φαρίδη, μ' ἓνα χαμογέλιο, φτυιστῶ κι αὐτὸ καὶ κοκετίστικο :

— Μὰ ὄλοι οἱ καλοὶ εἰστε μαντρωμένοι δῶ μέσα!.....
— Καλοκομεῖο, κυρία μου, σωστὸ καλοκομεῖο εἶναι ἡ

θὰ σὲ κρατήσω φυλακισμένονε σπῆτι μου, μὴ μοῦ ξηλυ- στρήσεις καὶ πᾶς...

— Παιδιά εἴμαστε ; τοῦ εἶπε χαμογελώντας ὁ Λάμπρος.
— Ἐμένα μοῦ τὸ λές ;... Ὅταν ἀγαπᾶται κανεὶς γίνε- ται πὺ ἀπερίσκεπτος κι ἀπὸ παιδί!...

Ε΄.

Ἡ «Ἐργατικὴ Λέσκη» εἴτανε ἀπαράλλαχτα ὅπως τὴ ζοιγρᾶφισε ὁ Καλῆς. Ἀληθινὴ σφηγχοφωλιά. Τὴν εἶχε ιδρύσει πρὸ πέντε μῆνες ὁ Φαρίδης, ἓνας μεσόκοπος κύ- ριος ποὺ κάτρε μὴ καλὴ θεοσύλα κυβερνητικῆ, ἰσόβια, κι ἀρεκτὰ παραδάκια, ὄχι γιὰτὶ ἔδινε λεφτὸ τσακισμένο γιὰ τὸ ἔργατικὸ ζήτημα, μὰ γιὰτὶ λαχταροῦσε, ἔτσι γιὰ λουσο κι ἀπὸ μὴ μωροδοξία, νὰ φαίνεται πὸς εἶναι τάχα εἰσο- σπάτης, προδευτικός, καὶ πὸς ἀγωνίζεται καὶ λόγου του γιὰ ἰδέα καὶ γιὰ ἰδέες. Εἶχε καὶ μὴ ἄλλη ἀκόμα πετριά ὁ Φαρίδης. Εἴτανε λογᾶς σιητόρευς ὡς καὶ καλημέρα ποῦ σοῦ- λεγε. Εἴτανε καὶ συζητητικός γιὰ τὸ κάθε φύλλον πῆδημα εἴτανε καλὸς νὰ σοῦ ἀνοιξοὶ συζήτηση καὶ νὰ σοῦ ἀδειῶσει κατακέφαλα τίς γνώμες τοῦ ἑνὸς καὶ ἄλλονοῦ ἕξνου συ- γραφέα, ποῦτρε νὰ διαβάσει τὴν ἴδια μέρα, πρὶν κατεβεῖ στὸν καφενέ, γιὰτὶ στὸν καφενέ κατέβαινε κάθε βράδι με- λετημένος καὶ προμελετημένος νὰ γαντζώσει κανένανε καὶ νὰ τὸν ἀφανίσει στὴ συζήτηση. Ἦθελε λουτὸν ὁ ἐρίφης νὰ- χει ἓνα κέντρο ποῦ νὰ φλυαρεῖ ἀδινάκοπα, νὰ μαντρώσει ὄρη. μερικὸς κοκκορμιναλὸς ποῦ νὰν τὸν εἶχε πᾶσα ὄρη στὴ διάθεσὴ του.

Κ' εἶσι ἴδρυνε τὴν «Ἐργατικὴ Λέσκη». Στὴν ἀρχὴ οἱ λεοκίτες εἰντούσαν ὄχι καὶ πολλοὶ καμιά δεκαριά ποῦ ἀλη- θινὰ ἀσπαζόντουσαν τὴν ἔργατικὴν ἰδεολογία καὶ παίρνανε τὸ πρᾶμα στὰ σοβαρά· ἄλλοι τόσοσὶ περίπου ἀγαθοὶ νοικο-

κρυφοί που θέλανε ένα κέντρο να κίνουνε τὸ βράδι τῆ μι-
στικα τους, νὰ διαβάξουν καμιά φημερίδα καὶ νὰ συζητου-
νε γιὰ τὰ πολιτικά τῆς ἡμέρας· καὶ πέντ' ἔξη ἄλλοι ποί,
ἀλλὰ Φαγίδη, μὴν ἔχοντας καμιάν ἀσχί, θέλανε νὰ κοροΐ-
θεύουν τὸν κόσμο καὶ τὸν ἑαυτὸ τους πὼς τάχα ἔχουν ἀγρές
καὶ πὼς ἀγωνίζονται γιὰ δαίτες.

Πέντε μῆνες λαιρουγούσε ἡ Λέσκη, σ' ἕνα σπίτι καλο-
πρόσωπο, στὴν ὁδὸ Πατριῶν, κίρκος ψηλά, πρὸς τοῦ Αε-
βίδη, μὲ τρεῖς εὐρύχωρες σάρες, καλοσυγχοισμένες καὶ κυ-
λοφωτισμένες, καὶ οἱ λεσκιές κοντεύανε νὰ περάσουν τοὺς
ἑκατό. Ὁ Φαγίδης καὶ οἱ συντρόφοι του δουλεύανε γερὰ,
ἀκούραστα, προπαγαγνούσανε σὰ φανατικοὶ ἰεραπόστολοι.

— Νάθβετε στὴ Λέσκη μας. Δὲν ἔχετε τί ὄμορφα
πὺρ παρνάμε !... Ὅλοι μας ἔνας κ' ἕνας.

— Μὰ γὼ δὲν ἀσπάζομαι τίς ἐργατικές ἰδέες...

— Τόσο τὸ καλύτερο !... Θὰ βρεῖτε κι ἄλλους ὀμοιδέ-
τες καὶ μέσα !... Ὅλοι μας δὲν ἔχουμε τίς ἴδιες ἰδέες. Μι-
σοὶ ἀπὸ δῶ καὶ μισοὶ ἀπὸ καὶ... Νὰ δοῦμε στὸ τέλος ποιοὶ
θὰ τραβήξουν τοὺς ἄλλους μὲ τὴ σύζήτηση...

* Ἄλλος τρόπος προπαγάντας αὐτῆς :

— Κύρια Φαγίδη, ἤθελα νὰ μοῦ γραφίστε δυὸ λεφτά...

* Ἐγὼ μιὰ χάρη νὰ σᾶς ζητήσω... Ξέχετε, ὃ κ. Ὑπουργός...

— Καλά, καλά !... Μὰ δὲν ἀδειάζω τόσα ὅπως λεφτά...

— Κι ὅμως...

— Ἄ, στάσου· ἔλα τὸ δειλινό, κατὰ τίς ἔξη, στὴν
* Ἐργατικὴ Λέσκη, ὁδὸς Πατριῶν, ἀριθ. 200, καὶ καὶ
τὰ λέμε μὲ τὴν ἡσυχία μας...

Μ' αὐτοὺς καὶ μ' αὐτοὺς τοὺς τρούπους, ὁ Φαγίδης ἐλ-
πίζε τοὺς λεσκιές σ' ἕνα χρόνον νὰν τοὺς ἀνεβάσει σὲ χί-
λιους. Καὶ θὰν τὸ κατέφερνε. Ἡ συντηρητικὴ ἰκαιοσύνη,
ργάδινα δουκιὰς τῆ χροινιά, καὶ τὰ κέρδη μεγάλα, τόσο με-
γάλα μάλιστα, πὺρ μὴδὲς τὰ μητιστήκανε οἱ ἀφιβιστηδες,

ἀρχινήσανε νάρχουνται κ' οἱ λεσκιές σωτὸ σωτὸ, κι ὁ
* Ἀντρέας τὸν ξεφορτώθηκε. Ὁ Λάμπρος τραβήχηκε πα-
ράμεγα, κοντὰ σ' ἕνα παρθένο, κἀθισε σὲ μιὰ καρέκλα,
ἔδιδε μὲ μιὰ φημερίδα κι ἀρχίνησε νὰ διαβάξει, δηλώνον-
τας πὺρ καὶ πὺρ καὶ καμιά κρηνομητιὰ σὲ κέινους πὺρ
ματίνανε.

Καὶ μπαίνανε κι ὄλο μπαίνανε. Λίγο ἀκόμια καὶ θὰ γιο-
μύζανε κ' οἱ τρεῖς οἱ σάρες. Δὲ λείπανε δὴ κ' οἱ κυριές.
Νά, καὶ ἡ κυρία τοῦ κὺρ Θεόδωρου τοῦ Ἀλεξᾶ, τοῦ δικη-
γόρου, πὺρ τὸν πατασοῦκάλισαν καὶ ματαμτέρη τοῦ Ἐρ-
μῆ, γιὰτ' εἶχε καταφέρει ὁ Θεομηταίτης νὰ μπαμπερίσει
τὸν Ἐρμῆ σὲ κἀτι πωλιά Ἑλληνικὰ γραμματόσημα, νὰν
τοῦ ἔσοει δηλ. τὴ μοίρη μὲ ἕνα ψιλὸ ψιλό, τρεχένο, ξουρα-
φάκι, ἀπλόνοντῆς του ἔτσι τῆ σκιά καὶ πωλῶντας τα ἀκριβὰ
ἀκριβὰ γιὰ σκάνια, δυσκολόβρετα γορηματόσημα σὲ κἀτι ἔ-
νους μανιακοὺς συλλέγτες. Ὁ ματαμτέρης τοῦ Ἐρμῆ εἶταν
ἀπὸ τοὺς πύρ σημαντικοὺς λεσκιές. Μὲ τὴ γυναῖκα του
ἤθελε, γιὰ τὸ ἔξαγερτὸ τῆς περὶστασης, καὶ ὁ Στράμος Ἀν-
γίρης, ὁ σωρός, νιοφερημένος ἀπὸ τὴν Εἰδωμένη, ὅπου εἶχε
σπουδάσει ἐκεῖ τὴν ἀδυστηροσιά, καθὼς ἔλεγε ὁ Λάμπρος,
γιὰτ' ὄλους τοὺς ἔβλεπε ἀπὸ τὰ ἔψη τῆς σοφίας του σὰ μύ-
ῆες κ' ἔργεσε νὰ κρατῆς ἀπὸ βασιλικὴ γεννιά γιὰ νὰ κυ-
ταδεχτεῖ νὰνοῖξαι κουβέρτα μαζί σου καὶ νὰ σὲ λούσει μὲ
τὴ σοφία του. Πίσω ἀπὸ τοὺς Ἀνγίρηδες, οὐδρά τους, μπαί-
κανε οἱ * Ἀλεκάκηδες, ἄντρας καὶ γυναίκα, τὸ χαριτωμένο
ἔσυγαφάκι, πὺρ δὲν ἔλειπε βραδιά ἀπὸ τὴ Λέσκη, ὁ ἄντρας
παγαυίνοντας ἐκεῖ γιὰ νὰ πεῖ τὴ γνώμη του τῆ σοφῆ σὲ κάθε
κουβέρτα πὺρ ἀνοιγότανε, κ' ἡ γυναίκα γιὰ νὰ δεῖξαι τὰ
κἀτασπρα δοντάκια τῆς καὶ τὰ χρυσοφάνεια τῆς ματογυῖα.
Καὶ οἱ τρεῖς σάρες τῆς Λέσκης εἶχανε γνωμοίσει, κ' ἕνας
σάλαγος ἀνάκατος ἀπὸ κουβέντες, ἀπὸ γέλια κι ἀπὸ ψιπι-
ρίσματα ἀπλόνοντῆς πέρα πέφει, ὅταν ἔφρνον ἕνα σὸσ...

ζεις !... 'Η Χάρη θά ξεμουρλαθεί, δὲ θά ξέρει τί νά μού κάνει ἀπόψε... Καί σὲ σένα θὰν τὰ χρωστάω ὅλα, ὅλα...

— Ὅσο κι ἄ κρηφοχαρότανε ὁ Λάμπρος ἀπ' τῆ μιὰ μεριά πού μάθαινε πόσο κόστισε στη Χάρη ἡ σκόπιμη ἀπουσία του, τόσο ἀπὸ τὴν ἄλλη ἀγιδιάζε ποῦβλεπε τὴ λάγνα χαρά τοῦ 'Αντρέα.

— Ν' ἀνήγει σὲ τέιο χτήνος !... συλλογιζότανε κι ἀρχίνησε νὰν τοῦ μιλᾷει γιὰ τὴ Λέσκη, ἔτσι γιὰ νὰ πάρει νὰ-κούει τάνοστά του σαλιαρισμάτα.

— Πῶς ; Οἱ δύο μας ἀπάψε ; Δὲν θάρθει κανένους ἄλλος ;

— Τί λές, καλέ μου ! Ἀπόψε δὰ εἶναι κι ἂν εἶναι πού θάρθει κόσμος καὶ ντυνναῖς... Ἐλα, πού μου καμώνεσαι, πὼς δὲν τὸ ξέρεις...

— Τί νὰ ξέρω ; Σοῦ τόρκίζουμαι...

— Ἐλα, μπρὲ Λάμπρο, καὶ σὲ ξέρω τί φίδι κολοβὸ πού μου εἶσαι !... Θὰ μούρχοσουνε ἐοῦ πρώτος πρώτος, ἂ δὲν εἶτανε νὰ πρωτορθεῖ ἀπόψε ἡ κ. Βήγα...

— Μπᾶ ! ἀπόψε πρωτόρχεται ; Κι ὁ Καλῆς μούγε πει πρὸ δεκαπέντε μέρες πὼς εἶτανε νάρθει ἡ κ. Βήγα...

— Βρῆ, ἂσ' τ' αὐτά ! καὶ τοῦ χτύπησε μὲ τὸ χέρι τὴν κοιλιά, μισοκλείνοντις πονηρὰ τὸ μάτι. Δὲ λέω πὼς σὲ ξεπάζουνε οἱ παρᾶδες τῆς... Μὰ ἡ δημοφιλία τῆς... κ' εἶναι δὰ καὶ ζωντοχόρα !... Ξετίσο, τὰ μάτια σου τέσσαρα μὴ σὲ πάρει μινουδιὰ κ' ἡ Χάρη !... Εἶναι νάρθει καὶ λόγου τῆς ἀπόψε, καὶ ξέρεις, εἶναι ζουλιάρφα ὅσο δὲν παίρνει... Ἐχει τὴν ἀπαίτηση οἱ φίλοι τῆς νὰ μὴν κοιτάζουν καμιάν ἄλλη... 'Ἐγνοια σου καὶ δὲ θὰ σὲ προδώσω ἐγώ...

Θάρθει καὶ ἡ Χάρη λοιπόν ; Τὰ σαλιαρισμάτα τοῦ 'Αντρέα νά, πού δὲν εἶντουσαν ὅλα γιὰ πέταμα· ἔβγαυνε καὶ μιὰ εἰδησοῦλα καλὴ ἀπ' αὐτά. Τώρα ἦρθε ἡ ἀρεῖδα τοῦ Λάμπρου νὰ φιλῆσει τὸν 'Αντρέα, μὰ κρατήθηκε. Ἐπειτα

οἱ ἀθρόωτοι δηλ. πού ὅλα εἶναι πρόθυμοι κ' ἱκανοὶ νὰν τὰ κάνουνε γιὰ νὰ φτιάσουνε στὸ σκοπὸ τους, ἀρχινῆσανε νὰ πέρτουνε σὰν τὰ μυγάκια στη Λέσκη. Ὁ ἕνας γιὰ νὰ ζυγώσει τὸ Φαριδίη ἢ κανένα ἄλλοτε τρανὸ κεῖ μέσα, καὶ νὰ κάνει τὶς δουλιές του· ὁ ἄλλος γιὰτὶ πρόβλεπε, πολὺ σοφά, πὼς μιὰ μέρα ἡ Λέσκη θάποχοῦσε σημαντικὴ ἐκλογικὴ δύναμη καὶ θὰ μποροῦσε νὰ τὸν ἐπιβίβει στην Κυβέρνηση γιὰ ὑποψήφιο σὲ τις βουλευτικὲς ἐκλογές· ὁ τρίτος γιὰτὶ νειφευότανε πὼς μὲ τις σκέσες τὶς διαλεχτές πού θᾶκανε κεῖ μέσα, θὰ πετύχαινε καμιά καλὴ προκοιλία· ὁ τέταρτος γιὰτὶ τὴν ἔκαινε τὴ Λέσκη, ἔτσι νὰ ποῦμε, γιὰ φροντιστήριο ρητορικῆς· ὁ πέμ-τος γιὰτὶ λογάριζε πὼς θὰ μπορέσει νὰ βάλει κεῖ μέσα κανένα στὸ χέρι πού νὰν τοῦ δώσει τὰ χρειαζόμενα κεφάλαια γιὰ νὰνοίξει καμιά δουλιὰ· κ' ἔτσι ὁ ἕνας γιὰ τοῦτο κι ὁ ἄλλος γιὰ κείνο, ὅλοι καφερούσανε κάπια ὄφελεια σημαντικὰ ἀπὸ τὸ μακάσιμὸ τους στη Λέσκη.

Ὁ Καλῆς πού ποτέ του δὲ δέχτηκε, ὅσο κι ἂν τότε σταναχόρεσε ὁ Φαριδῆς, πού τοῦ εἶτανε πολὺ γνωστός, νὰ μπει στη Λέσκη, γιὰτὶ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἀρχὴ εἶδε τὸν ἄσκοπο σκοπὸ τῆς, ἔλεγε πὼς τὸ κατασκευάσμα τοῦ Φαριδῆ ὄχι μόνον τὸ Ἐργατικὸ ζήτημα δὲν ὄφελει καθόλου, μὰ ζημιώνει σημαντικὰ καὶ τὴν κοινωνία, ἀφοῦ συντρέχει καὶ προστατεύει τοὺς ἀρβιζιτηδῆς, κ' ἔτσι μπασταρδεύει τοὺς χαρμητῆρες καὶ δίνει φτερὰ στοὺς ἀδιάντροπους. Ὁ Λάμπρος εἶχε ἀντίθετη γνώμη. Μὲ τὸ φανατισμὸ πούχε σὲ τις ιδέες του καὶ τὴν τυφλὴ ἀφοσίωση στὸ σκοπὸ του, ἔβλεπε καὶ στὴ Λέσκη, μὲ ὄλες τῆς τὶς ἀτέλειες, πού τὶς παραδεχότανε πέρα πέρα, μιὰ κίνηση ἰδεολογικὴ, πού λίγο πολὺ σκετίζεται μὲ τὴ δική του ἰδεολογία, καὶ γι' αὐτὸ θαρροῦσε πὼς εἶχε χρέος νὰν τὴ συντρέξει. Εἶτανε λοιπόν καὶ λόγου του ἕνας ἀπὸ τοὺς ἰδρυτῆς τῆς Λέσκης καὶ πῆγαινε ταχτικά ἐκεῖ, δυὸ τρεῖς φορὲς τὴ βδομάδα, γιὰ νὰ μὴν ἀνοίξει τὸ στόμα του κα-

θόλου τις περισσότερες φορές και για να φύγει, ύστερ' αὐτοὺς καμιάν ὥρα, πάντα ἀπολογημένος.

— Αὐθιὰ δὲ γίνεται, τὸ βλέπω, ἔλεγε τοῦ Καλῆ, μὰ μογοῦ ἐγὼ νὰ βλέπω στραβὺ και νὰ κρυφολύγεται κἀκεὶ μῆσα, ἄς εἶναι κι ἀσύνειδα, ποῦ καμιά μέγα θὰ μῆς ξυφνιάσει !...

— Βλέπεις καλά, μαρὲ Δάμπρο, τοῦ ἀπαντοῖσος ὁ Καλῆς, ναί, δὲ γίνεται τίποτα και μέσα. Ἄεργα καθουρνιζόντες μοναχὰ και μικροσυνέγοντα κυνηγιάνε... Τέτια πράγματα δὲν πρέσει νὰν τὰ συντρέξεις γιατί γίνεται και σὺ ὁ ἴδιος συνένοςος σὲ ὄχι κακὸ μαγερεύεται...

Μὰ ὁ Δάμπρος μὲ ἀρβανίτικο πείσιμα δὲν τὸ κουνοῖσος ἀπὸ τὴν ἰδέα του και ὁ Καλῆς σὲ λίγο καιρὸ ἔκαυσε πιὰ νὰν τοῦ ἀντιλάει. Τὸ κάτου κάτου θὰν τὴ δεῖ μοναχός του, ἀργὰ ἢ γρήγορα, μιὰ μέγα τὴν πλάνη του.

Λεοκίτης εἶπανε κι ὁ Ἄντρεας, ὁ ἀντρας τῆς Χάτης. Νά, κι ἄλλη μιὰ ἀπόδειξη πὺς ὁ Καλῆς εἶχε δίκιο πέρσα πέρσα. Ὁ Ἄντρεας λεφτὸ τοσκιστὸ δὲν ἔδωκε για νὰ τὸ ἐργαστικὸ ἔχημα, οὔτε για κανένα ἄλλο ἔχημα. Τὴ ζωούλα του αὐτός, τὴν καλοτρέφασή του, και τίποτ' ἄλλο. Εἶπανε ἀπὸ τοῦς προνομιούχους τύπους, ποῦ τὰ καταφέρνονταν και διημιουργοῦνε εὐτυχημένην τὴ ζωὴ τους, κάνοντας ἀβραγία γενναία ἀπὸ κάθε περιττὸ φόροτομα και περιπατώντας πάντα στὴν ἴσνια δημοσιὰ, δέχως νὰ λαχταροῦνε και νὰ λιμνίζονται τὶς κουραστικὲς ἀνηφοριὲς τῆς φιλοδοξίας και τὰ μορκατρία τῶν ἰδανικῶν ἀδελφῶν φυγῆς κι διασφῆς, και γι αὐτὸ ἴσνια ἴσνια δὲν κουράζονται καθόλου στὸ θρόμο τῆς ζωῆς.

Ἐνας τέσιος, τρουμακάσιος, κι ὁ Ἄντρεας. Εἶχε φτιάσει στὰ σαράντα ἔχως νὰ κουρασετὶ καθόλου. Παράδες εἶχε, κληρονομιά γενναία τοῦ πατέρα του, ὄμορφη γυναικάα εἶχε, τί ἄλλο ἦθελε ; Ἄ, ἦθελε νὰ περναί και για σοβα-

ὺς ἄθροκος, λοιπο φτηνὸ και αὐτὸ, και νὰ, ποῦ ἢ «Ἐργιγαιική Λέκη» τοῦ τὸδινε αὐτὸ τὸ δῖπλωμα. Πλέρωσε τὶς ριούλτρα του δεχαμῶδες, γράφτηκε μέλιος, ἔγραψε και τὴ Χάθη, ἀφοῦ δεχόντουσαν και κυβῆς, κ' ἔτσι ὁ φιλοδοξίας βῆψε δουλιὰ, ποῦ δὲν εἶχε, νὰ πραγματοποιησὶ τὴ Λέκη και νὰ γυλιέται τὸ ἀνεμοκαθουρνιττιττι, δουλεύοντας και λόγου του για τὸν οἰκονομικὸ ἔσκαλαβωμὸ τοῦ ἔργατη.

Ὁ Δάμπρος σὰν πῆγε στὴ Λέκη ἔνα δελιανὸ, πρῶτο πρῶτο τὸν Ἄντρεα ἀντίκρυσε στὴν μαροσττηνὴ σάλλα, τὴ μαγαλιῖτην, κοροδωμένο και γελαστὸ.

Μονὸμ ! Κάσιος ποῦθνος θὰ πέρσει !... Δεκατένε ἀλάμιας μέδες ἔχεις νὰ φανεις και σὺ σάντι και στὴ Λέκη... Τὶ ἔχεις, μαρὲ ἀδελφέ ; Σὲ κηρῶσαμε σὲ ἀγνοια... Ἄ δὲν ἐρχόσουνε κι ἀπόψες, πᾶει, θὰ σὲ γράφαμε λιποτάχτη και...

— Ἐξῆδες...

— Δὲν ἔσχω τίποτα !... Ἡ Χάθη εἶναι ὄλο φούγκα... Και ἔξῆδες, τᾶβαλε μαζί μου. «Κάτι ὄκκωνες τοῦ Δάμπρου... Κάρι θὰ τὸν πείραξες... κ' ἔτσι καθὼς εἶναι και μυγιάγκυτος ! !...» «Ἐγὼ, μαρὲ γυναικά !... Και τί θὰν τοῦ κάνω ἐγὼ τοῦ Δάμπρου ;» «Ἐσὺ... ναί ἔστ' !... θαρρεῖς δὲ σὲ ἔσχω ; Πάντα γκάρες κάνεις...» Τὶ σοῦ χρωστᾶω, χριστανέ μου, νὰ βρω στὰ καλά καθούμμενα τὸν μπράδ μου ; Τόσο θυμημένην εἶναι μαζί μου, ποῦ σοῦ τὸ ξεμυστερεοῦμα, δεκατένε τὴ ῥα μέδες ηἰστεια... ναί, ηἰστεια !... Ὅτε ἔνα φυλάει...

— Ἄμ ἂν εἶναι ἔτσι, τοῦ ἀποκηθῆκε γελώντας ὁ Δάμπρος, νάθω ἀπόψες κιόλας στίρι νὰν τὴ διαβεβαιώσω...

— Θάθβεις, στίρι, φώναξε χιροῦμένος και γήχτηκε πόνου του και ἀρχήνησε νὰν τονέ φιλᾶει :

— Μὰ τότε, Δάμπρο μου, εἶσαι εἰσργῆτης μου... ποῦ χαρῆσαις... Ποῦ νὰν τὸ ἔξῆδες, ἔστ' κλημῆνε, τί ποῦ χαρῆ-

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδιοκτήτης: Δ. Η. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, αρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συντρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και την Κρήτη αρ. 10. Για το εξωτερικό φρ. χρ. 12,50.—Για τις επαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνες συντρομίες (1 δε την τρίμηνια).—Κανένας δε γράφεται συντρομητής ἄν δεν προπληρώσει τὴ συντρομή του.

20 λεπτά τὸ φύλλο.—Τὰ περυσμένα φύλλα πού λιοῦνται στὸ γραφεῖο μας διπλὴ τιμὴ.

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνῃ σ' ὅλα τὰ κίβσκια, καὶ στὶς ἐπαρχίες στὰ πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

ταὶ ὁ ποιητὴς τῆς «Ἀγνῆς» μὲ τὴ δύναμη τῆς τέχνης του, πού καὶ τοὺς ἀνυπόταχτους μουσικοὺς τόνους καὶ σκοποὺς, τοὺς ὑποτάζει στὸ λυρικὸ νόημα, τοὺς παίρνει καὶ τοὺς φιλολογεῖ, τοὺς ψυχολογεῖ, τοὺς ἐρμηνεύει καὶ μᾶς τοὺς δείχνει μὲ τοῦ Λόγου τὸ ντύμα. Τὴ βαθύτατη τραγικὴ εἰρωνεία! Ὁ πομπόδατος καὶ βασανισμένος Ἀντρέας, θυμάται ἄξαφνα τὸ νεκρικὸ σκοπὸ, τὴν ὥρα τῆς ξαναγέννησης τῆς καρδιάς του, τοῦ ἀνασασμοῦ τῆς σπαταλεμένης ζωῆς του. Τὴ στιγμή πού τοῦ ἀνοίγεται ἡ ἀγκαλιὰ τῆς ἀγάπης, τραγουδᾷ μέσα του ἡ Μοῖρα, σὰν ἐκδικήτρα μαντεύτρα, τὸ τέλος του.

Ὁ Ἀντρέας εἶναι ρωμῖός, κατάβαθα ρωμῖός, μὰ ἔχει τὸν ἀέρα τῆς εὐρωπαϊκῆς ζωῆς. Ἡ ἀνατροφή του στὰ ξένα, τὸ ἀνακάτεμά του στὴν κοινωνία τοῦ Παρισιοῦ, τὰ ταξίδια του σὲ πολιτισμένες χώρες, τοῦ δίνουν τὸν ἴδιο ἀέρα καὶ στὸν τρόπο πού κοιτάζει τὰ πράματα τοῦ κόσμου. Κι ὅμως κατὰ μισό, κατὰ ἀκαταστάλαχτο κλείνει μέσα του, «ἀπαράλλαχτα ὅπως τῶρουν σήμερα τὰ κινήματα τῆς φυλῆς». Ἐνα χώρισμα μεταξύ τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ καὶ τῆς πατρίδας του νοιώθει ἀθελά του πάντα. Εἶναι τὸ χώρισμα τοῦ πολιτισμοῦ πού στέκεται σήμερα ἀνάμεσα Ἑλλάδα καὶ λοιπὴ Εὐρώπη. Δὲ βλέπει λατρεία γιὰ τὸ πνεῦμα στὴν Ἑλλάδα, δὲ βλέπει ἀγάπη γιὰ ψυχὴ καὶ γιὰ νοῦ, γιὰ τέχνη καὶ ἐπιστήμη. Ὁρφανὸς ὁ τόπος. Ὁρφανὸς καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ρωμῖός. Τὸ χῶμα πού

γεννιέται, σὲ τόσα καὶ τόσα μέρη, δὲν τοῦ ἀνήκει. Τὴν πατρίδα του ἔχασε ὅπως ἔχασε τὸν οὐρανὸ του. Ἔτσι ὁ Ἀντρέας «παρατηροῦσε κείνο πού τὸ παρατηροῦμε καθεμερνά, δηλαδὴ πῶς ὁ Ρωμῖός γιὰ νὰ προκόψῃ, ἀπαραίτητο εἶναι νὰφήσῃ τὸ ρωμαϊκό».

Ἀντίθετα, στὰ κινήματα καὶ στὰ αἰσθήματα τῆς Ἀγνῆς, βλέπουμε τὴν ἀθῶα, τὴν ἀπλή, τὴν εἰλικρινὴ ψυχὴ τῆς γυναίκας, ὅπως τὴ στρώσανε οἱ αἰῶνες κάτω ἀπὸ τοὺς ἐλεύτερους οὐρανοὺς καὶ τὴ ζυμώσανε οἱ συνήθειες τοῦ πολιτισμοῦ, μὲ τὴν ἀγαθὴ ἀντίληψη τῆς ἀνθρώπινης ζῆσης. Ἐνα κορίτσι χωριάτικο ἀπὸ τὰ περίχωρα τῆς Λωζάννας, σοῦ ξεσκεπάζει σὰν ἀρετὴ τὴν εὐαισθησία, τὴν ἀγάπη σὲ κατὰ ἀνώτερο, τὴ λατρεία σὲ κατὰ πνευματικὸ, μὲ νοῦ ἱκανὸ νὰ δέχεται καὶ νὰ νοιώθῃ τὴν ἀξία καὶ τὴν ἀπόλαψη ἀπὸ μιὰ καλλιέργεια σὲ ποίηση καὶ σὲ τέχνη. Ὅλα τοῦτα χωρὶς νὰ παραστρατίξῃ ἀπὸ τὸ γυναικίσιο τὸ φυσικὸ, χωρὶς νὰ καταστρέφῃ τὰ ξεχωριστὰ δῶρα τῆς γυναικίσιας τῆς ψυχῆς. Μὲ τὴ λεύτερη ἀφοσίωση, μὲ τὴ θυσία τὴν ἀνεξάρτητη, τὸ θάρρος πρὸς τὴ λογικὴ τῆς καρδιάς της, ρυθμίζεται ἡ ζωὴ της ἀλάκερη. Πίστη στὴν ἀπόφασή της καὶ εὐτόνη πέρα καὶ πέρα γιὰ κάθε τῆς πράξῃ, τῆς δίνουν τὸ χαραχτήρα δυνατοῦ, γενναίου κοριτικοῦ, πού εἶναι ἀφέλεια γεμάτο, γεμάτο ἀπὸ ἀθωότητα καὶ δροσιὰ τῆς ψυχῆς.

Ἡ διαφορὰ τῆς ἡλικίας τοῦ Ἀντρέα καὶ τῆς Ἀγνῆς, δίνει ἀφορμὴ νὰ μάθουμε, πῶς γεννιέται καὶ πῶς πλέκεται τὸ ἴδιο αἶσθημα τῆς ἀγάπης, στὸν ἄνθρωπο πού μόλις ξανοίγεται στὸν ἥλιο τῆς ζωῆς, ὅλο ἀνημποριά καὶ ἀνηξεριά γιὰ τὶς μεγάλες στιγμὲς πού κυκλῶνουν τὸ εἶναι μας, καὶ στὸν ἄνθρωπο τὸν ταλανισμένο καὶ μπουχτισμένο ἀπὸ τὰ τερτίπια τοῦ ἔρωτα, ἀπὸ τὶς ἐπιτυχίες καὶ τὶς ἀποτυχίες, ἀπὸ τὶς φεύτικες ἀφοσώσεις ἴσα μὲ τὶς ἀνεπάντεχες ἀχαριστίες καὶ ἀπάτες. Καὶ βλέπουμε ἔτσι τὸ ἴδιο τὸ αἶσθημα καὶ στὶς δυὸ μεριὰς καὶ στὶς δυὸ περιπτώσεις, πού εἶναι μιὰ καὶ μόνη μ' ὅλη τὴν ἀντίθεση καὶ τὴ διαφορὰ, πῶς στέκεται πάντα καὶ αἰώνια ἀθῶο καὶ ἀγνό, σὰν πρωτόγονο καὶ σὰν πρωτοφανέρωτο, σὰν ποίηση καὶ σὰ θρησκεία. Κάπου σημειώνει, ὁ συγγραφέας: «Ὅταν οἱ θρησκείες ὄλες, ἂν ἔρθῃ ποτές τέτοια μέρα, θὰ κοίτουνται χάμω πεσμένες ἀπὸ Ἀνατολὴ σὲ Δύση, ἔταν ἀπάνω στὰ συντρίμια τους, ὕψωθῃ περὶφανα ὁ νοῦς τοῦ ἀθρώπου, θρησκὰ θὰ μείνῃ πάντοτε ἡ ἀγάπη, δεισιδαίμονας ὁ ποιητὴς». Μ' ἕνα τέτοιο μάτι γενικὸ, βλέπει παντοῦ ὁ ποιητὴς τῆς «Ἀγνῆς» καὶ τὰ πικρὰ ἀσήμενα καθέκαστα, καὶ ζητᾷ νὰ βγάλῃ ἀπὸ κείνα τὴν πλατύτερη παρατήρηση, ἀπάνω στὰ φανερώματα τῆς ζωῆς. Ἡ δῆγησὴ του, ἔτσι πού περπατᾷ, δὲ γητεύει μονάχα γιὰ

τὸ τεχνικὸ τῆς πλέξιμο. Παρσότερο τραβᾷ τὸν ἀναγνώστη τὸ ἐσωτερικὸ τῆς πλοῦτος. Διδασκαλία, παιδαγωγική, κοινωνιολογία, λογική, ψυχολογία καὶ κριτικὴ συνταιριάζονται μὲ τὰ γεγονότα. Γιὰ τοῦτο τὸ μυθιστόρημα τοῦ Ψυχάρη δὲ στενεύεται ἴσα μὲ τὰ ἑλληνικὰ φιλολογικὰ σύνορα. Πάει πῶς πέρα. Ἐίναι μυθιστόρημα, νὰ ποῦμε, ἔξω τόπου, καὶ σὲ ὅποια γλῶσσα μπορεῖ νὰ διαβασθῆ. Ὁ Εὐρωπαῖος θὰ καταλάβῃ. Κι ὁμως τὸ βάθος του πάντα μένει ρωμαϊκόν, γιατί Ρωμαῖός κι ὁ συγγραφέας του. Καιρὸς νὰ νοιώσουμε πιά, πῶς μὲ τέτοιου εἴδους ἔργα θὰ γνωρισθῆ κ' ἡ Ἑλλάδα στὴ φιλολογία τῶν πολιτισμένων λαῶν. Ἑμῶντας καὶ λατρεύοντας καὶ ζουγραφίζοντας τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμα, χωρὶς τὴν ἀπαιτούμενη γενικότητα καὶ πλατοσύνη, καταντᾷ ἡ φιλολογία μας νὰ κλείνεται στὸ καυκί τῆς καὶ νὰ μὴ μπορῆ ν' ἀνασάνῃ τὸν ἀέρα πού τῆς πρέπει. Ἐπρεπε νὰρθῆ ὁ Ψυχάρης, ὅχι μόνο δυνατὸς τεχνίτης καὶ ποιητής, μὰ καὶ μαζί μ' αὐτὰ πολιτισμένους ἀνθρώπους γιὰ νὰ μᾶς δείξῃ καὶ δῶ τὸ δρόμο τὸν ἀληθινόν.

Μποροῦμε νὰ ποῦμε, πῶς ἴσως ἄθελα κι ἀνεπιτήδευτα, ὁ συγγραφέας τῆς «Ἀγνῆς» μᾶς ξεχύνει μὲ τὸ ἔργο του κάποια γωνιά τῆς ψυχῆς καὶ τῆς ζωῆς του. Καὶ ξέχωρα ἀπὸ τὸ κοινωνικὸ καὶ τεχνικὸ μέρος τοῦ ρομάντζου, ἓνα σύμβολο αἰθεροπετᾶ πάνω ἀπὸ τοὺς κόσμους πού πλάθει ὁ ποιητής. Τάθωο καὶ τὸ γλυκὸ τὸ κορίτσι, πού τοῦ ἔδωσε τὴν εὐτυχία, μεγαλώνει, ἀπλώνεται στῆς φαντασίας τὰ μάτια, γίνεται ἡ Ἀγνή Ἰδέα, πού φλόγισε τὴ ζωὴ του ἀλάκερη ἐμψυχωμένη καὶ δυναμωμένη ἀπὸ τὴ χάρη καὶ τὴ γνώση μιᾶς ξένης μεγάλης χώρας. Ξέρει τὴν ἀστοργία, τὴ λύπη καὶ τὴν ἀπαγοήτεψη, γνώρισε τὴν πίκρα καὶ τὸν πόνο ὁ Ποιητής. Μὰ τὴ δουλειά του τὴν ἀκατάπαυτη στὰ χέρια τῆς τὴν ἀφιέρωσε, στὰ χέρια τῆς παράδωσε τὴ ζωὴ του, τῆς χάρισε τὴν ἀγάπη καὶ τὴν ψυχὴ του. Δὲ ζήτησε δόξα, στερνὴ φήμη δὲ ζήτησε. Τὸ χρέος, πού ἓνα τοῦ εἶτανε μὲ τὴν ἠθική, τὸ χρέος πού εἶτανε ἡ τέχνη του, πάσκισε νὰ τὸ πλερώσῃ, καὶ γιὰ δαῦτο σκοτώθηκε ὁ δύστυχος ὄλα του τὰ χρόνια στὴ δουλειά. Ὁρφανὸς ὁ τόπος του καὶ περίμενε πάντα κάτι πού ἔλειπε, κάτι πού τὸ ἔχασε καὶ τὸ ζητοῦσε ἀπὸ χρόνια. Κ' εἶταν αὐτὸ ἡ γλύκα τῆς ψυχῆς, τὸ χᾶδι τοῦ νοῦ. Τρέλα τὸν ἔπιασε νὰ τοῦ τὸ δώσῃ. Τάχα τὸ κατάφερε; Τάχα ὄχι; Πέθανε ὁ ἴδιος μὲ τὸ μυστήριον... ὦ! ναί, τὰριστουργήματά του ἀπαρτήρητα περᾶσανε ὕστερα ἀπὸ τὸ θάνατό του. Κι ὁμως ἡ ἀγάπη του μὲ τὴν Ἀγνή κάρπισε. Τὴν ὥρα τοῦ βυθισμοῦ, τοῦ τελιωμοῦ, τοῦ χαμοῦ τῆς ἔνοιωσε μέσα τῆς νὰ τρέμῃ τὸ παιδί. Ἡ Ἀγνή Ἰδέα δὲν εἶναι γιὰ νὰ πε-

θᾶνῃ, δὲν μπορεῖ νὰ πεθάνῃ. Θὰ ζήσῃ γιὰ τὸ παιδί τῆς, γιὰ τὸ παιδί ἑκείνου πού τὸ ἐσπείρε, γιὰ τὸ ἔργο τὸ μελλούμενον, γιὰ τὸν καρπὸ καὶ γιὰ τὰ ἔθνη πού τὰ προσμένουμε μὲ τὴν ἐλπίδα μιᾶς ἀνοιξῆς, μὲ τὴ χαρὰ μιᾶς ζωῆς.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ

Ἀγαπητὲ «Νουμᾶ»,

Ἐχω τὴν ἰδέα, ἔτι δὲν εἶναι δυνατόν' ἀποχτήσουμε τραγοῦδια κατάλληλα γιὰ τὸ στρατό μας, οὔτε μὲ τὸ διαγωνισμὸ πού προκηρύχτηκε, μὰ οὔτε καὶ μὲ τὸν τρόπο πού συσταίνεις στὸ τελευταῖο σου φύλλο. Γιατὶ νομίζω, πῶς μὲ παραγγελιά δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐμπνευσθοῦν οἱ λαμπροὶ ποιητὲς μας, πού ἀναφέρεις. Ἄν ἡ Μοῦσα τοὺς τοὺς παρακινήσει νὰ γράψουν ὕστερα ἀπὸ τὸν ἐνδοξὸ μας πόλεμο, αὐτοὶ θὰ γράψουν—εἶναι ἀνάγκη αὐτὸ στὸν ποιητὴ— καὶ ὁ στρατὸς μας μπορεῖ νὰ τὰ χρησιμοποιήσῃ, χωρὶς νὰ τὰ ἔχει κάνει παραγγελιά· ἂν πάλιν ἡ Λύρα τοὺς δυστροπεῖ— ὅπως ἡ Λύρα τοῦ Ἀνακρέοντα, πού, ὅσο κι ἂν τῆς ἄλλαξε τίς χορδὰς ὁ παλιὸς ποιητῆς τοῦ Ἐρωτα καὶ τοῦ κρασιοῦ, αὐτὴ δὲν ἔνοιωσε νὰ βγάλει ἄλλο ἀπὸ ἐρωτικὸς σκοποῦς—ἂν λέω ἡ Λύρα τοὺς δυστροπεῖ, τότε βέβαια δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ κάνει τίποτα— καὶ ἔτι γεννηθεὶ σήμερα μὲ τὴ δυναμωτικὴ ἔνεση τῶν 500 ἢ 1000 δραχμῶν, θὰ πεθάνει σήμερα αἰβριο.

Μὰ θὰ μπορούσα νὰ πᾶω ἴσως ἀκόμα παραπέρα: Θὰ ἔλεγα, ἔτι ἡ Τέχνη σὲ κάθε ἐποχῇ γεννιέται ἀπὸ τὴν ἐμπνευση καὶ τὸν ἱερὸ ἐνθουσιασμὸ, πού δίνουν τὰ ἰδανικὰ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς, καὶ θὰ ὑποστήριζα ἀκόμα, ἔτι ἡ ἐποχῇ μας—στὴν Ἑλλάδα καὶ σ' ἔλο τὸν πολιτισμένον κόσμον—καϊτάζει σὲ ἰδανικὰ ἐντελῶς διαφορετικὰ ἀπὸ τὰ πολεμικὰ, ἀπὸ τὸν πόλεμον, τουλάχιστον ἀπὸ τὸν πόλεμον φυλῆς πρὸς φυλῆ, ἔθνους πρὸς ἔθνος. Ἐίναι ἡ ἐποχῇ, πού ὀνομάζει τὸν πόλεμον «ἀναγκαῖον κακόν». Καὶ μὲ τέτοια ψυχρῇ, λογικῇ, ἐπιστημονικῇ ἀντίληψη ἂν βγῆ τραγοῦδι, ἢ μπορεῖ νὰ εἶναι τραγοῦδι ἀληθινῆς τέχνης, ἀλλὰ θὰ εἶναι ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὰ ἰδανικὰ τῆς ἐποχῆς μας καὶ τότε φυσικὰ δὲ θὰ εἶναι τραγοῦδι κατάλληλον γιὰ τὸ σκοπὸ, πού προκηρύχτηκε ὁ διαγωνισμὸς. Νομίζω ἔτι αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια—πικρὴ ἢ γλυκειά: αὐτὸ εἶναι ζήτημα γούστου—καὶ τολμῶ νὰ εἶμαι βέβαιος, ἔτι, ἂν ὕστερα ἀπὸ τοὺς δυὸ δοξασμένους μας πολέμους βλαστήσῃ **πολεμικὴ φιλολογία**, αὐτὴ σίγουρα δὲ θὰ εἶναι καὶ **πολεμὸ-χαρῆ φιλολογία**.

Μὲ πολλή τιμῇ

8 Ὀκτώβριον 1918

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

ΥΜΗΤΤΟΣ

«.....Ο Ὑμηττός
ἀκούει γυρτός τὸ ἔρωτικό τραγοῦδι τοῦ Φαλήρου»

Κ. Παλαμᾶς

Τρελλὸ σὲ λέει ὁ λαός, πανώριε Ρήγα τοῦ παραμυθιοῦ, ποὺ στὸ γυμνὸ σου ξώφλοδο φαντάζουσε ρουμπίνια ξετίμητα, ζαφείρια, σμαράγδια, οὐράνιες ἀντιφεγγιές. Προσκυνητὴς κ' ἐγὼ στὴ θεία ὄμορφιά σου, ποὺ κάθε βράδι στὸ ἡλιόγευμα τὴν ἀγνάντευα μὲ μάτια Λυγκέα ἀπὸ τὸ κάστρο τῆς Ἀκρόπολης, ἔρχομαι γιὰ νὰ τὴ θαμάσω ἀπὸ κοντά.

Στὰ ριζὰ σου, μέσα σὲ φαράγγι ἀποσταίνει τὸ παλαιὸ τοῦ Μεσαίωνα μοναστήρι τῆς Καισαριανῆς. Ἀπλόχερη φύτρωση τὸ τριγυρνᾷ, ποὺ ἐσένα σοῦ λείπει, Γιγαντόκορμε! Λεύκες, πλατάνια, λιόδεντρα καὶ μὲς στὴν ἀλλή του ὀρθόστηλο κυπαρίσσι. Τὸ διάβα τῶν αἰώνων δὲ ρήμαξε τὸ θεῖο τῆς Φύσης προσκυνητᾶρι. Σιαγμένο ἀπὸ δυὸ ἀγαπητικούς τῆς Θρησκείας μὰ καὶ τῆς Φύσης λάτρεις, μᾶς δέχεται προσκυνητάδες κάθε ὥραλου. Νεράκι κρούσταλλο, λαγαρό, ἁγιασμένο, ξεφεύγει ἀπὸ κρουνοῦ ἀρχαῖο μαρμᾶρινο κεφαλιοῦ κριαριοῦ ποῦ, καθὼς λένε, εἶτανε ἀπιερωμένος στὴν Ἀφροδίτη «Κύλλου πήρα» κ' εἶτανε φάρμακο γιὰ τίς στειρὲς γυναῖκες.

Σιμά του δυὸ ρέπια τῶν χρόνων, ὁ Ἄη-Μάρκος καὶ ἡ Ἀνάληψη, τοῦ κρατᾶνε συντροφιά, τὸ παρηγορᾶνε σὰν ξεσπᾶς πᾶνου τοῦ τῆ χειμωνιάτικη μάνητά σου.

Ὅρμητῆρ: μαζ γίνεται γιὰ τ' ἀνέβασμα πάνω στὴν ἀψηλοκορφὴ σου...

Ἀποβροχάρης ὁ καιρός. Ψὲς ὀλονυχτίς νεροποντὴ ἔλουσε τίς πλαγιές, τίς κορφές καὶ τὰ ριζὰ σου, καρτερικὴ γιγαντόσωμε!

Χινώπωρος ἐπρόβαλεν ἀφοῦ ὁ τρύγος βγήκε.

Σεντεφένιο ὄνειροῦφαντο μαγνάδι σκεπάζει τίς κορφές σου κι ὁ γῆλιος ἀρρωσιτάρικες ρήχνει τίς ἀχτίδες τοῦ τρυπώντας τὰ σύγνεφα.

Σαλιάγκοι γύρα ἐπρόβαλαν καὶ τρεῖς βουνοχελῶνες ξεπροβάλλουν τὰ κεφάλια ἀπ' τὰ καθούκια τους καὶ κυλιόσνται στὸ γῶμα, παίζοντας λάγινα παιχνίδια.

Ὁδρανοῦψηλο φρούριο, στεριοδεμένο, γιγαντένιο, ἀκατάλυτο, ποὺ σὰν πελώριος δράκοντας πιάνεις ἀπὸ τραμουντάνα ἴσαμε σορῶκο τὴν Ἀττική, δὲν ξέρω κ' ἐγὼ γιὰτί πλιότερα ἀπ' ὄλα τὰ βουνὰ βαθειομίλησες στὴν ψυχὴ μου. Ἔχεις κάποια ξωτικιὰν ὄμορφιά πᾶνου σου.

Ἐσὺ ποὺ εἰσυνα δλόφυτος στὴν ἀρχαίτητα, τώρα ἀπόμεινες σκεδὸν χωρὶς ροῦχο.

Τὰ δέντρα σου δὲ μαραθῆκανε ἀπ' τὸ διάβα τῶν χρόνων. Χέρι ἀνθρώπου ἄκαρδου τὰ ξολόθρεψε. Νέρινα γούστο τὰ πύρωσε καὶ τώρα θυμάσια, ἀγριοθάμνοι, ἀγκαθιές, θυρόκαλα, ρεῖκια, καλαμπούσια, σίλινα καὶ μικροβαλανιδιές σ' ἀπόμειναν, μὰ ἡ ὄμορφιά σου δὲν ἔσβυσε, πιδ φανταχτερὴ λάμπει μὲ τὸ φτωχὸ στολίδι σου, ἀντιφεγγίστρη τοῦ οὐρανοῦ!.....

Πιασμένοι στὰ βράχια σου σκαλώνουμε καὶ στὸ χαλικοστρωμένο σου φαράγγι διαθαίνουμε.

Τσιμπογιαννάκια γύρα σου, μικρότσικα πουλιὰ σφουράνε κελαϊδίζοντας.

Ὀλοκάθαρος, λὲς Κυριακάτικα ντυμένος φαίνεσαι. Καθάριος, δίχως λέρες, ὕστερ' ἀπὸ τὴ βροχὴ.

Ἐνας βράχος ψηλὰ λάμπει σὰν καθρέφτης ἀντιφεγγίζοντας. Ζυγώνουμε, τὸ νερὸ δὲν εἶχε ρουφιχτεῖ ἀκόμα ἀπ' τὸ γῆλιο καὶ χρυσολάμπει.

Μιὰν ὥρα βρισκόμαστε στὴ στράτα σου, σὰν ἀγριοκάτσικα πηδάμε ἀπὸ βράχο σὲ βράχο κι ἀκόμα δὲν μποροῦμε νὰ φτάσουμε στὴν κορφὴ σου...

Σημαδοῦρα μαζ γιὰ τὴν κορφὴ σου εἶναι σωρὲς λιθάρια, ποὺ ἀπὸ μακρυάθε φαίνονται σὰν κολώνια. Βαρυνασαινοῦμε μὰ δὲν παύουμε τὸ περπατητό. Ὁ γῆλιος παίζει κρυφτὸ μὲς στὸ συγγνεφένιο μαγνάδι ποῦ σὲ σκεπάζει, αἰθερόγραμμε! Πότε χάνεται καὶ τότε φανερώνεται.

Σὰ χοτζάδες κάνουμε σὲ σένα τὴν προσευκὴ μας, Μωάμεθ, μὲ ἀμέτρητες γλυστηριές καὶ τοῦμπες μπρὸς στὴ στέρια βουνοστασιά σου.

Ὀλόκληρος ὁ δρόμος γιομάτος ἀπὸ χαλίκι ποῦ λὲς πὼς εἶναι σπασμένο μὲ τὸ σφυρὶ γιὰ ρηγμένο μ' ἀμέτρητα φουρνέλα.

Πλάκες, πλάκες, σωροὶ σωροί. Ἀπόξω εἶναι γαλάζιες κι ἀπὸ μέσα εἶναι ὀλόασπρες μὲ λεφτούτσιες κλωσιτίτσες ποὺ μοιάζουν σὰ μάρμαρα, καὶ στὰ ριζὰ σου παλαιῖκα λατομεῖα σιαγμένα γιὰ τὴν ἐξαγωγή μαρμάρου ποῦ στοὺς Ρωμαϊκοὺς χρόνους εἶτανε πολυζήτητο.

Φτάσαμε στὴ σημαδοῦρα, κοιτάμε γιὰ νὰ ἴδουμε τὰ μεσόγεια χωριὰ—ποῦ καθὼς μᾶς εἶπανε πέφτανε ἀπ' τὴν πλάω μεριά σου—μὰ ἀντικρύζουμε ἀπέναντί μας ἕνα γιγαντένιο τείχος ποῦ σταματᾷ ἀπότομα τὴ ματιά. Ὄχ! δὲ φτάσαμε ἀκόμα στὴ βουνοκορφὴ σου—στὸν **Εὐζωνα**, καθὼς τὴ λένε—πρέπει νὰ κατηγορήσουμε ξανά καὶ νάνηφορήσουμε γιὰ νὰ φτάσουμε στὴν ἀπάτητη κορφὴ.

Βάσανα σάν τὸ Γιαννάκη στὸ «Δαχτυλίδι τῆς Μάννας» ἔχουμε. Naί, μὰ ἔχουμε «ποδάρια καὶ καρδιές τσελίκι» καὶ θὰ γαντζώσουμε στὴν κορφή σου.

Καὶ ροβολάμε συγκράτητοι ἀπ' τὰ χέρια. Ἄνασσα δὲν πῆραμε, τὴ ματιά μας δὲν τὴ ρήξαμε γύρω, δλόισά καρφωμένη στὴν κορφή σου τὴν ἔχουμε

Καὶ μὰς παίρνει ὁ κατήφορος καὶ χάχανα ἀκούγονται ἀπ' τίς ἀμέτρητες γλυστρησιές πού δὲν ποῦνανε, λές καὶ σὲ μπαμπάκι πέφτουμε.

Κι ἀνηφοράμε «οἱ βλάμηδες λεβέντες, σὶ' ἀτέλειωτο φαράγγι ἔλο χαλίκι, μονοσκοῖνι μὲ γέλια καὶ κουβέντες».

Ἄρια τὰ σύγνεφα κυλιοῦνται, κάτω ἀπ' τίς κορφές σου, καὶ σφαντάζουν σὰ λεπτός δλόασπρος καπνός καὶ γοργοδιαβαίνουν, λές καὶ σοῦ σαρώνουν τίς καθάρειες σου κορφές γιὰ λές καὶ σὲ ντύνουν μὲ νυφιάτικο φόρεμα...

Ταιριάζει σου περίλαμπρο τραγοῦδι, πανύψηλε, πού μπρός μας ὀρθόστυλος, στήριγμα λές τοῦ οὐρανοῦ, σὰ Μυθικός Ἄτλας, ἀκαρτεράς τὰ λιγνά μας πῆδια νὰ πατήσουν στὴν ὠριόχαρη κορφή σου.

Στὴν κορφή σου τὴν πατημένη μόνο ἀπὸ ποδάρια καταικιῶν, πατήσαμε ἑμεῖς θνητοὶ—σὲ σένα τὸν ἀθάνατο βρισκόμαστε. Ἡ ψυχὴ μας στὰ ἀκροούρανα ἀνεβαίνει καὶ τὰ μάτια μας ψηλὰ στυλώνουμε δεητικά.

Στὴν κορφή σου τίποτ' ἄλλο ἀπὸ στυρωτὸ ξύλο πού γράφει τὸ ὕψος σου: 1027 μέτρα. Πού οἱ παλιές δόξες τῆς κορφῆς σου; Πούναι τᾶγαλα τοῦ Ἰμμητίου Δία καὶ ὁ βωμός του; Πούναι τᾶγαλα μὰ τοῦ Ἀπόλλωνα τοῦ Προοπίου;

Γύρω ἀγναντεύουμε κι οὐράνιο θέαμα ξανοίγεται μπρός στὰ μάτια μας. Ὁλόκληρο τὸ μυριόχρωμο λεκανοπέδιο τῆς Ἀττικῆς κοντὰ μας εἶναι φερμένο σάν νὰ τὸ θωράμε μὲ κανοκούλια.

Τὰ οὐράνια μας βουνά, Πεντέλη, Ὀξιά καὶ Αἰλάγειο, λές πλανισμένα, τόσο λεῖτα φαντάζουν.

Κ' ἡ θάλασσα μὲς στὴ χούφτα μας, τὰ Φάληρα, Περαιᾶς, Αἴγινα, Δειφοκατούλα, ὁ Ἄης Γιώργης, τὸ Τάλαντο ἀπὸ πίσω ἀπ' τὰ Σελίγια στὸ Σαρωνικό, κι ἀκόμα ἡ ἀπ' τὴν πίσω μεριά θάλασσα τῆς Κούλουρης. Ἀπ' τᾶλλο μέρος τὴν ἀνατολικὴ ἀπότομη πλευρά σου πέρα στὴ θάλασσα ξεχωρίζουμε τὰ νησιά τὰ Κυκλαδίτικα, τὰ ἀψηλά βουνά τῆς Εὐβοῆς καὶ τὰ κοντινὰ νησιά Ἄντρο, Τήνο καὶ πλιὸ κοντὰ τὴν Τζιά. Ἐνα βαπόρι ξεκινάει ἀπ' τὸ Φάληρον καλοτηράμε καὶ βλέπουμε πὼς εἶναι μὲ τρία

φουγάρα. Καλέ, τὸ βαπόρι μας εἶναι, ὁ «Ἀβέρωφ!»

Πλέρια χρωματωσιὰ ρηγμένη στὸ Ἄττικὸ λεκανοπέδιο. Μυριόπλουμη, **μυριόχρωμη, ἡλιοθώρητη**. Ὅλα τὰ χρώματα τῆς Ἰριδῆς εἶναι χυμένα πάνω καὶ πάλι φαντάζει σάν ἡλιόγευμα πᾶ σὲ σύγνεφα. Ἡ ματιὰ ἀδιάκοπα γλείφει: τὸν ἀτέλειωτο κάμπο τῆς Ἀττικῆς καὶ δὲν ξεκολλάει παρὰ σάν ἀρχίζει τὸ θάμπωμα. Κι' ὕστερα ἀπ' τὸ ξεκούρασμα ἀρχίζει τὸ ξεχώρισμα τῶν δλόλευκων μαργαριταριῶν στὸν ἀτέλειωτο κάμπο. Εἶναι τὰ χωριά.

Κ' οἱ δρόμοι τῆς Ἀθῆνας φαίνονται σὰ σαλιαγκοστροφές. Καὶ ξεχωρίζουν σάν κυπαρίσσια ἀνάμεσα σὲ κάμπο ἀπὸ χαμεδέντρια, ὁ Λυκαβητός, ἡ Ἀκρόπολις καὶ τὸ Μνημεῖο τοῦ Φιλοπάππου.

Κίτρινα δροσόχρονα εἶν' ἀπλωμένα κ' ἕνα αἰθέριο κιτρινοταπέτο στολίζει τὴ φαλακροκορφή σου. Μυρίζουμε τα καὶ μὰ ἀγνήνη δροσιὰ μὰς χαρίζουν.

Παρέκει καλαμπούσια ποῦχουν θεώρατο κρομμυδιοῦ ρίζα καὶ λιγνοκόρμι ἀνθοβολᾶν μοιάζουσε σὰ ζουμπούλια: σὰ δροσοστάλαγμα τὰ δάκρια τῆς Ἀφροδίτης ἀπιθωθήκανε στὴν κορφή σου καὶ ἄλικες ἀνεμῶνες γεννηθήκανε.

Ὀὐρανοκυλίστηκε ὁ σπόρος καὶ τὸ σπερματολόγημα τὰπίθωσε ἀπαλά, ἀπαλά ἀνάμεσα στὰ βράχια σου ἡ ἀγνήνη δροσοσταλιδα. Ἀπάτητα, ἀμάλαγα, ἀγκιαχτα ἀπ' ἀνθρώπινο χέρι ξεφάντωσης χορὸν ἐστήσανε, μεθυστικὸ γιορτάσι ἀρωμάτων ὕστερ' ἀπ' τ' ἀπόβραχο. Τὸ λίγο χῶμα πῶχεις στὴν κορφή σου τὰ λούλουδα τὸ ρουφούν. Μὰ εἶν' ὁ πόνος σου τόσο γλυκός, γιὰ τὴν τὰ λούλουδα εἶναι καινούργιοι κοσμοπλάστες.

Ποιές μοῖρες γλυκομοῖρες σὲ μοιράνανε; Ποιός σ' ἔσπειρε ἀπὸ στὴν Ἀττικένια γῆ; Τί γάλα σ' ἐβύζαξε;

Γέννημα τῆς μάννας γῆς τῆς Ἀττικῆς. Πλουμιστὸ βλαστάρι πού σ' ἐβύζαξεν ἀντρεωμένο γάλα καὶ σὲ νανούρισε στὰ μικράτα σου ἀμέτρητο μελισσοκό. Οἱ μοῖρες σου, οἱ καλομοῖρες, σοῦ δώσανε εὐχή: «Διαφεντευτῆς νῆσαι τῆς Ἀττικένιας γῆς, ἀπάνω σου νάντιπεγγίξεται ὁ γαλάξιος οὐρανός, ἀπ' τὴν στεριά νἀρχίσεις τὸ βλάστημά σου καὶ στὴ θάλασσα, στὸ ἀκρωτηριὶ ὁ Ζωστήρας, θὰ καταλήξεις. Δημιουργητῆς καινούργιας φυσιολατρικῆς θερησκείας νὰ γενῆς. Τὰ πουλιά σου αἶνους νὰ σκορπάνε στὴ φύση, τὰ γιδοπρόβατα κ' οἱ τσοπαναράιοι στὸν Πάνα, ἡ βλάστηση στὴ Δήμητρα, κάτω στὸ μοναστήρι τῆς Καισαριανῆς οἱ καλόγεροι Δαυιδικοὺς ψαλμοὺς

στο Θεό, και ἔλ' αὐτὰ ἐνωμένα σὲ ὑπερλαμπρο δι-
θύραμβο σὲ σένα, σὰ θύσια νάνεβαίνουν κ' ἐσὺ νὰ
τάντιλαλᾶς στᾶλλα βουνά. Κι ὁ χρόνος νὰ μὴ σάγ-
γίξει. Πάντα νιός, ἔτοιμος γιὰ τὰγκάλιασμα τῆς χα-
ρᾶς. Ἀγέραςτος νάκαρτερᾶς τὸ γήλιο νάνατέλνει
ἀπὸ σένα καὶ νὰ βλέπεις στὸ ἠλιόγευμα τὸ χαμό
του, μὰ τὸ πυκνὸ σκοτάδι νὰ μὴ σὲ πλακώνει ἐσένα,
γιατὶ ἐσὺ θὰ εἶσαι σῶμα αὐτόφωτο. Σὰ γαλαξίας θὰ
φαντάξεις τὴ νύχτα καὶ στὶς κορφές σου θάποσταί-
νει ἡ ἀρκούδα καὶ τὰστέρια κουρασμένα πού στέκουν
στὸν οὐρανὸ σὲ σένα νὰ κυλάνε. Ὁ αὐγερινὸς σὰ
διαμάντι νὰ σκάει στὴν κορφὴ σου, στὴ Γαλοπού-
λα. Τὸ χιόνι ἔτσι γιὰ δρόσιμα νάπιθώνεται ἀπάνου
σου καὶ γοργατρέχοντας ἀνάμεσα σὲ λιθομάργαρα θὰ
συμαζώνεται λαγαρὸ νεράκι στὸν Ἄη Γιάννη τὸν
Κυνηγὸ καὶ θὰ συγκορμίζεται σὲ ποτάμι, τὸν Ἰλι-
σὸ. Καὶ θὰ σβύσεις, θὰ χαθεῖς, θὰ ξαφανιστεῖς μὲ
τὸ χάλασμα τοῦ κόσμου. Ἐνας αὐλόπεπλος θὰ σὲ
τυλίξει καὶ στὰ ἀκροσούρανα θὰ σ' ὀδηγήσει. Φωτο-
στέφανο θὰ χυθεῖ ἀπάνου σου καὶ τὸ φεγγάρι κειὰ
τὴν ὄρα δλόγιμο θὰ σκάει ἀπ' τοῦ Ἀστρακοῦ σου
τὴν κορφή, καὶ σὺ θὰ τὸν ρήξεις σὰ μεγάλο ἡλε-
χρικὸ προβολέα στὰ γύρω βουνά καὶ θὰ κρᾶξεις
βροντόφωνα : «Ὁ Κόσμος σβύνεται κι ὁ τρελλὸς Ρή-
γας τοῦ παραμυθιοῦ σ' ἄλλους πλανήτες πάει».

15.9.1913

ΜΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΩΣ ΓΙΝΟΥΝΤΑΙ ΟΙ ΣΕΙΣΜΟΙ

(Μακεδονία)

Τὴ γῆ τὴ βαστάζουν τέσσερα βόιδα, καὶ ὅταν κανένα
ἀπ' αὐτὰ κουνήσει τ' αὐτιά του γίνεται σεισμός.

N. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ : ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Καθίσταται γνωστὸν εἰς τοὺς κ. κ. Μετόχους τῶν προ-
σωρινῶν τίτλων Λαϊκῆς Τραπεζῆς, τῶν ἐμφαινόντων τὴν
ἀγορὰν λαχειοφόρων ὁμολογιῶν Ἐθνικῆς Τραπεζῆς 30 ἑκα-
τομμ. 1912, ὅτι παρατείνεται ἡ προθεσμία τῆς πληρωμῆς
ἢ ἐνεχυρώσεως ἐπὶ ἕν εισέτι ἔτος, ἤτοι μέχρι 30 Ὀκτω-
βρίου 1914, ἰσχυόντων κατὰ τὰ λοιπὰ πάντων τῶν λοιπῶν
ὄρων τῶν προσωρινῶν τίτλων.

Ὁ Διευθυντὴς
Δ. ΛΟΒΕΡΑΟΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

PAUL ELSNER. ATHEN UNTER DEM HALBMOND. *Κοπενὸγγ 1913.* — Μία εἰδυλιακὴ ἱστορία ἀγάπης, πού παίρνει ξεχωριστὸ ἐνδιαφέρον ἀπ' τὴν περικυκλωσιὰ δπού εἶναι βαλμένη, τὴν τουρκοκρατούμενη Ἀθήνα τοῦ 17ου αἰώνα, τὴν Ἀθήνα κάτω ἀπ' τὸ μισοφέγγαρο, ὅπως λέει ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου. Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ μὲ τὴν πίεση τῆς σκλαβιάς, τὴ στενὴ καὶ συμπαθητικὴ οἰκογενειακὴ τῆς ζωῆς, τὶς συνήθειές τῆς καὶ τὶς ἰδέες τῆς, τὴ ξαναζωντανεύει ὁ συγγραφεὺς πιστὰ καὶ καλοσυνειδητὰ, ὀδηγημένος ἀπ' τὶς ἐργασίες τοῦ Καμπούρογλου καὶ τοῦ Φιλαδελφέα· χρησιμοποιοεῖ ἀκόμα κάθε εὐκαιρία νάνακαλέσῃ θύμησες τῆς κλασσικῆς ἀρχαιότητος καὶ νὰ τῆς τονίσῃ θυμους λατρείας. Μὰ ἡ δῆγηση μέσα σ' ἔλη αὐτὴ τὴ σοφία χάνεται καμὶά φορὰ καὶ τὸ ὕφος, μονότονα ρητορικὸ, κευράζει. Θ. Σ.

A. K. ΤΡΑΥΛΑΝΤΩΝΗΣ : Η ΒΕΑΔΕΛΦΗ (Ἐκδοσὴ τοῦ καλλιτεχνικοῦ περιοδικοῦ «Γράμματα». Ἀλεξάνδρεια 1912). Ἐνα δυνατό, ὀλοζώντανο, Ἑλληνικώτατο δῆγμα, πού ξετυλίγεται μέσα στοῦ Μεσολογιοῦ τὴ λιμνοθάλασσα, στὰ ἰβάρια «τῆς ξακουστῆς λίμνης τοῦ Μεσολογιοῦ, πού τὴν ἔλιπαναν τ' Ἀράπικα κουφάρια, καὶ τραγοῦθησε τοὺς κημοὺς τῆς ὁ Παλαμάς». Εἰδυλλιακὸ μὰ καὶ παθητικὸ μαζί τὸ δῆγμα τοῦ κ. Τραυλιαντῶνη, σὲ δημοτικὴ, δυστυχῶς πού καὶ πού ἀκανόνιστη, γλώσσα γραμμένο, ἀξίζει νὰ διαβαστεῖ ὄχι μόνο γιατί μᾶς δίνει μιά δυνατόχρωμη ζουγραφιά τῆς λιμνοθάλασσας καὶ τῆς παραδίκης ζωῆς, μὰ καὶ γιὰ τὴν οὐσία του, γι' αὐτὴ δηλ τὴ δῆγηση, πού τόσο φυσικὰ κι ἀβίαστα πλέκεται γύρω σὲ μιά ἱστορία συγκινητικώτατη.

ΜΑΝΟΛΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ : ΤΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΚΑΙ Ο ΑΤΤΙΚΙΣΜΟΣ (Ἀνατύπωση ἀπὸ τὰς Γράμματα», τόμος δεύτερος. Ἀλεξάνδρεια 1913. Ὁ κ. Τριανταφυλλίδης εἶναι ὀλοζώντανο καθαρηνουσιάνικο ἐπιχειρήμα, ἀποδειχόντας πὺς τὰ Εὐαγγέλια εἶναι γραμμένα στὴ δημοτικὴ καὶ ὄχι στὴν καθαρηνουσιάνικὴ τῆς ἐποχῆς. Πρὶν ἀπὸ τὸν κ. Τριανταφυλλίδη, ὁ Ψυχάρης στὴν ἐπιστημονικὴ μελέτη του «Essai sur la Grec de la Septant» (Extrait de la «Revue des Etudes Juives» Avril 1908». Κοίταξε καὶ στὸ «Νουμά» ἀριθ. 305, 20 τοῦ Ἀλωνάρη 1908, σελ. 1 τὸ ἀρθρο τοῦ Παλαμά «Τρεῖς μελέτες τοῦ Ψυχάρη» ἀπόδειξε πὺς καὶ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη εἶναι γραμμένη στὴ δημοτικὴ τῆς ἐποχῆς τῶν ἐβδομήκοντα. Ὁ κ. Τριανταφυλλίδης λησμόνησε νάναφέρει τὴ σημαντικὴ αὐτὴ ἐργασία τοῦ Ψυχάρη στὴ σύντομη μελέτη του, μὰ δὲ βλάπτει. Σῶνει πού ἡ μελέτη του ἐρχεται ἔτσι σὰ συμπλήρωμα στὴν ἐργασία τοῦ Διδασκάλου.

Φ. Ρ. ΝΙΤΣΕ : Η ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ (Μετάφρ. Ν. Καζαντζάκη, Φιλοσοφικὴ καὶ Κοινωνιολογικὴ Βιβλιοθήκη ΦΕΣΗ, Ἀθήναι 1912, 8σ. 3).

J. J. ROUSSEAU : ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΛΙΟΝ (Μετάφρ. Ι. Ζερβοῦ. Φιλοσοφικὴ καὶ Κοινωνιολογικὴ Βιβλιοθήκη Γ. Φέξη. Ἀθήναι 1911, 8σ. 2).

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Πέθανε στην Έλβετία ο Άγγελος Σιβύλλας, ένας από τους λίγους νέους που έδινε ελπίδες για το αβείο. Έδω και τρία χρόνια είχε τυπώσει στη Σύρα ένα μικρό βιβλίο με τον τίτλο «Τραγούδια», χωρίς καμιά αξίωση βέβαια, που φανέρωνε όμως την τάση του και μια μοναδική δεξιοτή ακόμα στη στιχουργική. Μερικά από τα τελευταία του συνέττα δημοσιεύτηκαν στον «Κλλιτέχνη» του κ Βόκου. Τα τραγούδια του ίσως τα μαζέψει ο φίλος του συνεργάτης μας Κουκούλας και τα βγάλει σε ξεχωριστό τόμο αργότερα.

— Σε λίγες μέρες τυπώνεται ο «Χάρμονας» επικούρικη τριλογία του κ. Στέφανου Μόρφη. Ο ποιητής του είναι παλιός συνεργάτης του «Ακρίτα» και κρύβεται με το ψευτόνομα τούτο, επειδή το αληθινό του τώνομα δεν έχει, καθώς λέει, αλιστητική. Πιστεύουμε να έχει τουλάχιστο τὸ ἔργο του για τὸ ὅποιο θὰ γράψουμε σὰ βγει.

— Αυτό θά πει εδουειδητή εργασία. Ὁ ἐκδοτικός οἶκος «Μουσική» Στοῦ Ἀρσακείου, ἀφοῦ στὸ διάστημα τῶν δυὸ νικηφόρων μας πολέμων ἐξέδωσε τὰ πολεμικὰ ἔμβληματα τῶν καλύτερων μας συνθετῶν, τελευταίως ἐξέδωκε καὶ τέσσερα ἄλλα θαυμάσια τραγούδια ἐπινίκια, τονισμένα ἀπὸ τὸν κ. Ι. Σακελλαρίδη στὸ ρυθμὸ τῶν Ἑλληνικῶν χορῶν, «Ἄφνες, μυρτιές στὸ δρόμο σου», «Πήραμε τὰ Γιάννενα», «Τὸ Φλάμπουρο» καὶ «Μυριανθισμένη Χίος». Γιὰ τὰ τραγούδια αὐτὰ δὲν κάνουμε κριτική, φτάνει μονάχα ἡ εἰδησιὴ πὺς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας τὰ θεώρησε ἀπαραίτητα νὰ διδασχτοῦν στὰ σχολεῖα τοῦ Κράτους.

ΑΡΓΥΡΟΚΑΣΤΡΟ

Ἡ Ἀργύρα τῶν παλιῶ καιρῶ ἦταν βασίλισσα πολὺ καλὴ, ὄχι σὰν τὴν Μονοβούξα. Αὐτὴ ἔχτισε τὸ Ἀργυροκαστρο.

Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ : ΠΑΡΑΔΟΞΕΙΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ «ΜΟΥΣΙΚΗ»

Μυστακίδου, Ἐδοσολιάδου καὶ Μακρῆ

13-15 Στοῦ Ἀρσακείου 13-15 Ἀθήνα

Τελευταῖαι Ἐκδόσεις

Τὰ «Παναθηναῖα τοῦ 1918», 19 τραγουδιῶν Δρ. 8,40

Δ. Ροζίου, 15 Σχολικὰ ἄσματα εἰς 2 τόμους, 1,50

Ι. Σακελλαρίδου. Πήραμε τὰ Γιάννενα. Ἄφνες μυρτιές
στὸ δρόμο σου > 0,60

Μυριανθισμένη Χίος. Τὸ φλάμπουρο > 0,60

Ὁλοκληρῆ ἡ συλλογὴ τῆς κλασικῆς μουσικῆς, μὲ μεγά-
λεις ἐκδόσεις διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν Ὀδῶν.

Μ. Βολτνα, κίθάρας, βιολιά κλπ. ὄργανα μὲ τὰ ἐξαρτήμα-
τά των

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς συντρομητὰδες μας χρόνια τώρα οὔτε συντρομὴ μᾶς στέλνουνε, οὔτε σὶ' ἀπανω-
τὰ γράμματα πού τοὺς στείλαμε ἀπαντοῦνε. Φυσι-
κά, τὰ γράμματά μας δὲ θὰν τὰ λαβαίνουνε τὸ φύλλο
δμως τὸ λαβαίνουνε, γιατί ἀλλιῶτικα θὰ μᾶς τὸ
γύριζε πίσω ἢ πόστα. Γιὰ τοῦτο ἀναγκασθήμαστε,
μέσο τοῦ φύλλου, νὰ εἰδοποιήσομε γιὰ τὴν ὥρᾶ
μερικῶς, τοὺς πὺς ἀκριβοθώρητους, καὶ νὰν
τοὺς παρακαλέσομε νὰ μᾶς στείλουνε γλήγγορα δι-
μᾶς καθυστεροῦνε. Πλάϊ στόνομά τους βάζομε καὶ
τὰ ποσὰ πού μᾶς χρωστάνε.

Ι. Κουρμούζης, Rey—Κενυ, Δαρδανέλια, 910, 911 καὶ 912
δρ. 37,50. — Ν. Γκιόκας, Κεσσάνη, Θράκη, 910, 911 καὶ 912
δρ. 37,50. — Ν. Σουνογιάννης, Michelet Αἰθῆ Αἰν, Ἀιγυπτος,
906, 907, 908, 909, 910, 911 καὶ 912 δρ. 87,50. — Μάριος
Βάρβογλης, Παρίσι, 911 καὶ 912, δρ. 25. — Σπύρος Σίνος,
Παρίσι, 908, 909, 910, 911 καὶ 912, δρ. 62,50. — Γ. Κασιμέ-
της, Boston, Ἀμερικὴ, 908, 909, 910, 911 καὶ 912, δρ. 62,
50. — Ἀλέκος Φωτιάδης, Σμύρνη, 909, 910, 911 καὶ 912,
δρ. 50. — Ν. Βερόπουλος, Σμύρνη, 911 καὶ 912, δρ. 25. —
Σεραφεὶμ Ρίζος, Κόνια, Μ. Ἀσία, 911 καὶ 912, δρ. 25. — Α.
Πουλημένος, Λιψία, 909, 910, 911 καὶ 912 δρ. 50. — Γρη-
γόρης Πιπερίδης, Ἀττάλεια, Μ. Ἀσία, 909, 910, 911 καὶ
912 δρ. 50. — Ν. Κερετζόγλου, Bakshir School, Σμύρνη,
909, 910, 911 καὶ 912 δρ. 50. — Στάμος Βαγιανός, Κόνια,
Μ. Ἀσία, 910, 911 καὶ 912, δρ. 37,50. — Κ. Νέσχος, Γενέ-
ση, 910, 911 καὶ 912, δρ. 37,50. — Γιάννης Βαρθολαῖς, Ἀλα-
τζάτα, Τουρκία, 910, 911 καὶ 912, δρ. 37,50. — Κ. Μισσηλί-
δης, Μαγνησία, 911 καὶ 912, δρ. 25. — Hattos Vayanos, Ver-
viers, Belgique, 910, 911 καὶ 912, δρ. 37,50. — Γ. Χατζηαν-
τρέας, Σμύρνη, 911 καὶ 912, δρ. 25. — Ἀθ. Μπούχλας, Πει-
ραιῶς, 910, 911 καὶ 912, δρ. 30. — Κ. Ἀλεξίου, δικηγόρος,
Πειραιῶς, 909, 910, 911 καὶ 912, δρ. 40. — Ν. Κλαδᾶς, Κρα-
σάδες, Κέρκυρα, 907, 908, 909, 910, 911 καὶ 912, δρ. 60. —
Γ. Τριμύρης, Κέρκυρα, 909, 910, 911 καὶ 912, δρ. 40. —
Σπύρος Νικολάβουρας, Σφακερά, Κέρκυρα, 907, 908, 909,
910, 911 καὶ 912, δρ. 60. — Γ. Τάσος, «Ἐθν. Τράπεζα» Ἀ-
μαλιάδα, 909, 910, 911 καὶ 912, δρ. 40. — Εὐριπίδης Εὐθου-
μίου, Σάμος, 908, 909, 910, 911 καὶ 912, δρ. 62,50. — Β.
Θεοφανίδης, Σάμος, 910, 911 καὶ 912, δρ. 37,50.

Μὲ λύπη μας δηλόνομε στοὺς παραπάνου κυ-
ρίους πὺς ἂν δὲ μᾶς στείλουνε τὰ καθυστερούμενα
ἴσαμε τὸ τέλος τοῦ 1918 θὰν τοὺς πάψομε τὸ φύλλο.

Ἐπὶ τὸν ἀποχαιρῶντος, σὶς ὅποιος ἐκείνος πού ὑπε-
ρεττεῖ τὰ συμφέροντα τοῦ ἔθνους ὀφείλει νὰ μὴν πάει
κόντρα τους, ἀλλὰ νὰ δουλεύει κἀπὶ ἀπ' τὰ ἔθνικα συμφέ-
ροντα, γιὰ νὰ μὴ χαθοῦν ὅλα. Θεόφρατος